

ERMITA

PRENSA
CORDONA

ANY VIII - Nº 73 - SEGONA ÈPOCA - PERIÒDIC INDEPENDENT D'INFORMACIÓ LOCAL - SETEMBRE 1992

El Tractat de Maastrich

De veritat que fa fàstic tanta quantitat d'escrits sobre aquest tractat de Maastrich; això, senyors, es un càstig que fa patí els cinq sentits.

I es que tots els periodistes, comentaristes i crítics, omplen diaris i revistes amb pesades entrevistes a tota casta de polítics.

I no aturen de xarrar d'aquest cèl·lebre tractat però ningú sap explicar que es això, ni de que va, ni se seva utilitat.

Maastrich que és?, un desbarat? un manjar?, una beguda? carn o peix?, cuit o gelat? o, per ventura, una ciutat totalment desconeguda?

A París no hi ha confiança, i és que allà en son més entesos, i diuen que a n'aquesta dança no la ballaran a França sense consultar als francesos.

Però aquí, mestre Felip, qu'és creu molt intel·ligent, surt i diu a veu en crit

—Aquí es fa lo que jo dic sense consultar cap gent!

I lo que trob més dramàtic, per no dir que fa colló, es que un home tan pragmàtic brevetji de democràtic obrant com un dictador.

I com que noltres no contam, tan «demòcratas» senyors feren tot quant ells voldran, com ja feren amb l'Otan convertint en SÍ un NO.

Callem dons i a aguantar mecha, que si el cas es de compromís es govern amb un bon fetja mos claverà per s'encltxa aquell article vint-i-sis...

EL SANT PERE

FOC!!!!

Pareixia que ja no se podria cremar res més quan realment es estada la tragèdia més gran. Fa pena la nostra contrada. De s'Ermita a Aubarca passant per Ses Curies Velles, Betlem, Es Verger i Son Puça.

Desafortunades paraules del Conseller d'Agricultura del nostre Govern. «Prohibirem que pasturin les guardes dins es cremat».

Desgraciades, equivocades paraules.

Es pastors ja no peguen foc, entre d'altres coses perque ja no n'hi ha de pastors.

Entre tots hem acabat amb ells.

Ens retrobam estimats lectors una mesada més i tal com quedarem a punt d'acabar ses figures...

I seguirem siguent testimonis i denunciant la incuria, la mediocritat i les errades dels qui es titulen prohoms polítics.

Prohoms... de què?

Maquetatge:

Serafi Guiscafré
Arturo Pomar

Dibuix: ARPO**Fotografia:**

Joan Amer i Centre 2000-U

Reparditor:

Joan Bujosa Tous

Coordinació:

Joan Bujosa Tous
Mª Àngels Piñeiro
Llorenç Terrassa

Redacció:

Serafi Guiscafré
Mª Àngels Piñeiro
Tomeu Femenies Sard

Joan Sard

Josep Cantó

Joan Lliteres

Col·laboradors:

Antoni Ginard
Miquel Mestre Ginard
Miquel Morey

Pseudònims:

En Pinxo de Son Recuit

Es Santanyiner

Un de fora poble

Gafese

CEFE

ARPO

Es Sant Pere

Es Porqueret de Sa Pellissa

Administració:

M.A.P.E.

Cobrança:

Joan Emilio Piñeiro
Andrés Alba

Direcció Artà: Conjunta

C/ Cardenal Despuig, n° 8-10

Tel. 83 66 52 - 83 62 49

Publicitat: 83 66 52 - 83 62 49

ARTÀ: No se responsabiliza de los conceptos vertidos por sus colaboradores, ni se identifica necesariamente con ellos. La opinión de la Revista se expresa únicamente a través del artículo editorial.

Dipòsit Legal PM 203-1983

Impressió:

Imprenta Politécnica
Tel. 71 26 60. PALMA

EDITORIAL

PROHIBIDO EL PASO

Causa verdadera pena constatar que un camino que desde tiempos ancestrales fue transitado libremente, sin impedimento alguno, de pronto es interrumpido por una barrera falaz, con un cartel que prohíbe el paso.

Por eso, las autoridades municipales a quienes incumbe no hacer jamás dejación de su potestad de defender el bien común, deberían extremar su vigilancia e impedir que se construyera una barrera fija de modo tal que algún día pudiera impedir el libre tránsito por estos caminos.

La familia Solivellas al construir la reja en Aubarca tuvo tan sólo la intención de restringir la circulación para algunos indeseables que constituían un peligro para el sosiego del valle en el que está instalada «Sa Caseta d'Es Senyor» al lado de s'Arenalet. Prueba de ello es que la llave estaba debajo de una piedra que en Artà todo el mundo conocía y cuando se hizo mal uso de ella se llevó una copia al Ayuntamiento y otra al Cuartel de la Guardia Civil.

Al efectuarse la venta los nuevos propietarios se apresuraron a colocar rótulos prohibitivos de paso, a fortificar la cerradura e incluso han inutilizado el camino obstruyéndolo con unas enormes piedras.

Este último hecho demuestra que estos propietarios de las tierras colindantes saben muy bien que el camino ha sido de uso público en los últimos trescientos años y que no tienen ningún derecho a vallarlo impidiendo el libérrimo uso de quienes quieran ir a las playas de Font Celada, S'Arenalet o a pescar en el Single u otras innumerables pesqueras del «Saulonar».

En el caso que crean ser propietarios del camino, la ley es muy clara, tienen derecho a cobrarlo en relación a lo que paga la finca de contribución, pero la ley dice que no puede impedirse bajo ningún concepto el acceso a las playas.

Y que nos diga que se puede acceder a estas playas desde Sa Duaia y Es Metzoc.

El camino natural, antiguo, usado desde siempre, en expresión vulgar, es el que accede desde Es Prat Barraquer, per S'Amarador, Son Puça, Coll d'Aubarca i Coll Pelegrí. Hasta desembocar en Aubarca dejando a la derecha el que conduce a Sa Vinyassa. Y desde allí por Sa Font d'es Diumenge, Na Fonoll i Font Celada a S'Arenalet. Y que no se nos diga tampoco que este camino va a Sa Font d'Ets Huguers. Esta es una ramificación como lo es el que conduce a Es Pi de Sa Romana per dins Peña Roja hasta Es Galleric que más tarde confluye en es Camí d'en Mondoí éste ya mucho más moderno.

Alertamos pues al Ayuntamiento para que no se convierta en cómplice de una usurpación, que se pretende efectuar por la vía del hecho consumado.

Han abierto un paso tras las casas de Aubarca, pero ésta es una humillación que los usuarios no se merecen. No queremos solicitar el favor de pasar por entre unas casas privadas, teniendo como tenemos, el derecho a circular por el camino antiguo.

Por otra parte esta especie de campamento o «camping» que se habilitó bajo los pinos de Peña Rotja nos hacen pensar que los usufructuarios desean impedir el paso para que así puedan más comodamente burlar la ley. Mientras nuestro alcalde se esforzaba en dismantelar las tiendas que se ubicaban por Es Caló, en Peña Rotja existía una especie de campamento sin que fueran molestados por la autoridad quienes hacían uso indebido de una prerrogativa caciquil.

Y mientras, nuestro inefable Conseller de Agricultura culpando del incendio a los pastores.

Sin estar en absoluto de acuerdo con estos nefastos métodos.

¿Cuándo aprenderemos?

«VA DE AGUA, MAS AGUA Y POLVO»

Bartolomé Martí Ferrer hijo de los propietarios del restaurante, El Pescador, parece imparable en cuanto a piragüismo se refiere.

Datos que obran en mi poder, dan los siguientes resultados: Fiestas de San Salvador 1991, regata celebrada en aguas de la Colonia de San Pedro, gana el 1er. premio.

Fiestas de San Pedro 1992, regata celebrada en aguas de la misma Colonia, primer clasificado. Por lo tanto 1er. premio.

Fiestas de San Salvador 1992, regata también en la Colonia, primer clasificado y primer premio.

Regatas de piragüismo celebrada en Canyamel y organizada por la Asociación de Vecinos, este mismo año. Primer premio al primer clasificado.

Fiestas de Sillot 1992, regatas de piragüismo K 1, organizadas por la Asociación de Vecinos, optiene el primer premio al mejor clasificado.

El joven Tomeu, va progresando en cada una de las competiciones en que participa, ya que en cada regata pone más agua por medio, entre su piragua y la de sus oponentes.

Me consta que la Federación de Vela en Palma, hará gestiones para que nuestro joven vecino, pueda participar en Competiciones Oficiales.

Así, no nos extrañaría verle participar en los próximos Juegos Olímpicos a celebrar en Atlanta. Así sea.

JORDÁ

Ya en el N.º 44,III Epoca de la revista Bellpuig, de Mayo del 80 reseñaba que no comprendía el porqué, se hablaba de traer agua de 11 kilómetros lejos cuando, en la Colonia había varios pozos con agua potable y *que si bastaba...* el presupuesto no sería tan elevado. Pues bien. Ignoro como están las gestiones para contratar agua y traerla a S'Ametlerar. También ignoro los resultados analíticos de dicha agua, por lo tanto no sé si es potable o si solo servirá para usos domésticos, (lavadoras, fregaderos, W.C., etc.).

Y en cuanto a la frase subrayada; *que si bastase...* tengo en manos la confirmación de que; si basta.

A menos de 500 mts. de la Colonia hay una subestación de agua potable, que juntamente a otra situada unos 600 mts., más lejos y con un caudal anual autorizado, puede suministrar o podría suministrar 40 millones de litros. Las reservas en caso de más demanda són de 10 millones de litros al año procedentes del pozo, llamémosle N.º 2 16 millones de litros año del pozo N.º 3 y 50 millones de litros año pozo N.º 4.

Los porcentajes mencionados no son los máximos caudales que dan los mencionados pozos, sino, solamente parte de los mismos, ya que la Administración no permite el aprovechamiento del 100 x 100.

Ja veurem a on se jeurà en Gelat.

Y POLVO

Porque, polvo tenemos bastante en la Colonia. Y no es polvo de la canción aquella... el polvo de los caminos; nuestro polvo es real, sucio e irrespirable.

Como todos sabemos aquí, en nuestra/vuestra Colonia, se respiraba tranquilidad. Lugar ideal para veraneantes, turistas y nosotros los habitantes de continuo. Aparte de lo que antes teníamos y podíamos ofrecer a quienes nos visitaban, desde hace ya bastantes meses podemos añadirles bastantes más atracciones, que harán el que su estancia entre nosotros, no se les olvide fácilmente y que una vez en su tierra, puedan hacer propaganda, alabando llamémosle; nuestras virtudes.

Tenemos, (para los que todavía no nos han visitado) muchos baches, hay quien dice clots, badenes a granel, calles medio asfaltadas por doquier, grava en abundancia en todas partes, hierba en la mayoría de calles, (en algunos sitios dicha hierba tiene más de un metro de altura), aceras por las cuales no se puede andar ya que están ocupadas por la consiguiente hierba, postes de teléfonos y postensas de electricidad. También los visitantes pueden ver paredes tiradas por el suelo, farolas arrancadas que no fueron repuestas, incluso existe una caja de empalme de Gesa, de las llamadas caja Fluma, totalmente arrancada, con el consiguiente peligro de «muerte» para quien inconscientemente tocara los cables, todo esto tenemos, pero quien se lleva la amarilla es el polvo. No hay casa en la Colonia en que el polvo no haya invadido cada rincón, sea este en planta baja como en piso. El polvo lo tenemos hasta las narices, pero... menos mal que llegará el invierno y si las cosas siguen como hasta ahora no tendremos ya más polvo, lástima que el barro nos va a llegar hasta las cejas. Y para terminar y como remate para embellecer aun más el pueblo, hay quien últimamente se ha dedicado a adornar ciertas fachadas, tirando a las mismas huevos podridos.

Nota: **Todo lo hasta aquí expuesto, es fácilmente comprobable. Tenemos la documentación.**

**Perruqueria
UNISEX
tractament d'UVA**

**Obert cada dia
manco els
dilluns**

C/. Gran Via de la Constitució, 64 (Cantó Jaume III)
Tel. 83 63 82 - ARTÀ

USCHI I BEL

ELS GERMANS FORTEZA

Aquest mes de setembre vos presentam com a «personatges populars de la vila», a tres germans que per la seva popularitat tenen l'honor de sortir a les nostres planes. Tots tres, uns bons menestrals i artistes, són ben dignes de sortir a la nostra revista. Ells són: En Jaume, En Miquel i N'Andreu Forteza Fuster, a) Gallet.

Començarem parlant amb En Jaume, molt aficionat a la música, que te devers 65 cintes de «video» i «cassette», i un gran equip de música. Escoltau-lo: «A n'es meu padri li deien Eloi perque era es seu nom, i mos deien Elois. Després mon pare va esser es corresponsal d'es setmanari «Es Gallet», i a posta tothom mos diu «Gallets». Ma mare estava llogada a ciutat i se conegué amb mon pare. A mon pare li deien Andreu Forteza. Feia de sabater i tenia molts de clients, i ma mare: Clara Maria Fuster i la coneixien per Maria Eloia. Jo vaig néixer a Palma as mes de juriol de l'any 1909 i tenia quatre anys com vaig venir. Noltros estàrem a Sa Placeta d'es Figueral, després mos mudàrem a n'es costat de Ca'n Pep Marin i després davant s'estany de Ca'n Moyà, a n'es carrer d'es Sol. Després venguem a n'es carrer de s'Hostal, 16, aquí on està es meu germà Andreu.

En Jaume Gallet

Quan tenia 17 anys, teniem arrendat es teatre d'Artà i jo era s'operador. A n'aquells temps no hi havia motors i se donava es cine amb «manivela». Després se parlava d'es cine «sonoro», i jo vaig muntar un «aparato» que la casa de ses pelicules arrendava: uns plats sincrònics que anaven acoplats a sa màquina, i aquests plats duien un disc de davers 50 cms. per cada rollo, i sa màquina feia voltar es discs, i ferem es cine «sonoro». Després a l'any 30 es cine «sonoro» ja se fè amb sa película que estrenà es cine «Born». Sa película se deia: «El desfile del amor», i després en s'estiu feien cine a sa pista d'En Masot, i ferem sa película «Benhur» en cine mut. A damunt s'escenari hi teniem cadenes i bombos per imitar es renou de sa película. A n'aquest temps vaig muntar es cine «sonoro» d'es teatre i vaig seguir fins que se pegà foc. Jo era molt aficionat a sa fotografia, i degut a que no hi havia dobbers i una maquineta valia 3 pessetes, me vaig enginyar a fer una màquina de fer fotografies l'any 1927. Abans d'es moviment feia feina a Ca'n Toni Escrivà, i després d'es moviment vàrem muntar un taller de bicicletes, i vàrem esser es primers que convertirem ses bi-

cicletes d'homo amb de dona. Els pintavem i niquelàvem. As mateix temps que feiem feina, feiem «caixetes de cabdals». Mos dedicavem també a sa fontaneria, i noltros erem uns que feiem de tot. Anaven a Ca'n Jordi Escolà i quan n'hi havia un d'apurat els mos enviava.

Dins es moviment hi havia falta de moneda i tothom feia cartons i «vales», i tot s'espnyava. Acordaren es botiguers amb s'ajuntament, fer una moneda local de 15 cèntims, i jo la vaig fer.

Se donà es cas, una vegada, que Sa Caixa «Sa Nostra» poc temps després d'haver-la muntada, se trobaren que a sa caixa es pany s'obria però sa porta no, i els i vaig dir: —Girau sa caixa damunt davall, i sa porta se va obrir. Després de pocs anys, me vengueren a cercar perque tenien una calaixera que s'havia tancada. Aquesta calaixera duia 10 ò 12 calaixos, però se donà sa casualitat que n'hi hagué un d'obert, hi vaig poder passar sa ma, vaig regoneixer es caixó i el se vaig dir: —Girau-lo damunt davall, i tots es caixons s'obriren.

Per entretenir-me comprava codonys i feia sa confitura i tots es qui venien per ca nos-

La Mestressa Maria Eloia.

Na Magdalena, la dona d'En Jaume.

Excavaciones SEBASTIAN SASTRE

Calle Son Servera, 29

Teléfono 83 65 59

07570 ARTÀ (Mallorca)

En Jaume, la seva cosina Ainės, la seva dona Magdalena Sancho Masanet i sa cunyada Antonina.

Un bell quadre pintat per Miquel Forteza.

tra s'en duien una capsa. Me dedic ara a fer coses de fusta com per exemple, unes raco-neres antigues, i totes les he regalades. Amb un any i mig n'he fetes més de trenta...».

Acabam la xerradeta amb En Jaume, feta a dins el seu estudi de música, davant el seu televisor i les cintes de «video». Tots els qui vulguin anar a ca seva a escoltar bona música o a veure les seves gravacions ho poden fer, ja que ell estarà encantat de la seva visita.

En Jaume té dos fills: n'Andreu i En Macià, i tengeren una nineta de nom Maria Clara, que morí als 4 mesos dia 8 de juliol de 1944.

Després d'En Jaume visitarem En Miquel, i a dins el seu estudi de pintura tengerem aquesta conversa. Hi anarem perquè ens parlàs de la seva gran afició: la pintura. Les parets del seu estudi estan plenes de quadres penjats, 60 ò 70, i un parell de caixes plenes de dibuixos.

«De nin ja començava a pintar, vaig anar a escola amb so mestre Sacrista fins a n'ets 14 anys. Vaig començar a pintar a n'aquest temps. Quan tenia 12 anys, vaig guanyar un premi d'un concurs. Me donaren un premi. Es tema era: «apreci a n'ets animals». Vaig seguir amb s'afició: Quan son pare d'En Xerafi era guardavies i jo repartia diaris, as temps que esperavem es tren ell me feia pintar... pintà allò... pinta això... persones. Passen es cinc-cents quadres pintats meus. Començant l'any 40, just a deu cada mes..., pareixen molts però no son tants. Dibuxos i apunts no puc dir quants perquè és incal-

culable. Quan feia es servici en vaig fer molts de «retratos» d'al-lotes de soldats a dues pesetes. Me duien sa fotografia. Fins que vaig venir d'es servici no em vaig posar a pintar a l'oli. Lo primer que vaig pintar varen esser dos plats. Era l'any 40, més o manco.

En Miquel Forteza

Es meus principis de feina varen esser de ferrer. Una cosa que En Jaume s'ha descuidat de posar en quant a sa feina és que a n'ets novembre del 47, mos va explotar sa caldera d'es «gasògeno» de sa soldadura autògena, i va fer un tro que el sentiren fins a uns 5 kms. lluny. Jo vaig haver d'estar ingressat a una clínica 15 dies, i encara tenc ses costures.

A Artà començaren a fer exposicions col·lectives per Setmana Santa l'any 1963 i se n'han fetes 26. Jo he pres part a totes. Sa primera exposició la va organitzar es Club Llevant. L'any 1947, se va fer una exposició a n'ets Centre Social organitzada per s'ajuntament i vaig tenir es primer premi, es segon el tengué En Jaume Mercant, es tercer En Pere Sureda, «Barraca», i ets altres no record qui eren. He tenguets dos primers premis i un segon de desfressos a discoteques de ciutat i un segon a Artà. Fa uns 16 anys, es dia de Sant Antoni de Pàdua a sa biblioteca d'es Pares Franciscans, vaig fer una exposició individual, i una altra es dia de sa fira de l'any 90, i totes dues varen esser molt

Autorretrat d'En Miquel.

LICORES MOYA C. B.

Fàbrica de Licors
Cerveses.

Licors nacionals i estrangers
DES DE 1890

Especialitat en licors mallorquins:
PALO, HERBES DOLCES I SEQUES,
ANIS SEC «LA ESTRELLA DE ARTÀ»

Carrer 31 de Març, 11
Tels. 83 60 38 - 83 62 07

Fax 83 52 80
ARTÀ

Exposició col·lectiva de «La Caixa», l'any 1963. Els fundadors.

visitades. Es dimonis pintats abans d'En To-meu Sua, eren pintats meus, i han servit de «modelo» a n'ets actuals. Jo los havia trets d'uns veis molt veis que los tenia Mestre Pep Butlo.

Ara som uns quants aficionats que mos reunim a Ca'n Biel de Ses Terres i feim pràctiques de pintura i ceràmica, i una crítica de lo que hem fet durant es quinze dies.

—Quina opinió teniu de s'afició a Artà a sa pintura?

—Es dia de s'inauguració hi va a veure-ho molta gent per compromissos, i en canvi durant tota sa setmana que està oberta s'exposició, si hi van 40 ò 50 persones, ja està bé. En quant a s'afició d'ets joves, les recoman que maldement facin còpies, que sobretot pintin del natural. Jo m'he dedicat a tot, però no tenc especialitat en res... Una cosa que m'agrada molt fora de sa pintura, i m'ha agradat sempre es sa música. Practicava un poc amb violí, anava a escola amb so mestre Sacristà, i amb guitarra fent serenates amb En Llorenç Nonga, En Sarasate i qualcun altre. Som autor d'un vals que té per títol: «Siempre queda algo», i el va tocar s'orquestra «Maravella» per ses festes de Sant Salvador del 71, Si me faç una crítica de ses meves obres la me feis com a aficionat, que no som res més...».

En Miquel té moltes coses que contar, però sols hem tocat aquesta vegada, el tema de la pintura, i ara ens acomiadam d'ell, després d'haver vista part de la seva obra i sentides les seves paraules. Ell és un home amb molta modestia i que no es dona gens d'importància, encara que la seva obra sigui molt bona.

Anam ara a veure N'Andreu, un bon músic i escultor, perquè conti tota la seva història, i a dins la seva cambra d'estar comença la xerrada. «Vaig començar fent de sabater

N'Andreu Forteza.

amb mon pare qui feia sabates». Això era abans d'anar a n'ets servici. Vaig fer es servici a Africa, a Tetuàn 3 anys, de l'any 43 a l'any 46, i allà feia de sabater. Estava a sa companyia de «destinos» i exercia sa pro-

fessió de sabater. Quan vaig venir, com qui teniem taller de bicicletes, me vaig posar a fer feina amb sos germans. Quan entraren ses motos i es cotxos mos posàrem de lampistes. Jo he fetes coses d'artesanía: un arlequí, es «quijote», el Cid..., etc.

D'al·lot practicava es violí i tocàvem a balls de matances. Llavó vaig tocar amb s'agrupació «Artà balla i canta». Jo he tocat a sa banda de música, uns 35 anys. Tocava es «bombardino». Es directors han estat: Mestre Miquel Salem, En Miquel Mosca, es dos germans Violins i En Toni Salem. Me vaig retirar l'any 88 i me feren s'homenatge dia 15 d'abril de l'any 1990. Vaig rebre aquesta placa de mans d'En Ioni Salem i d'es batle. Aquest homenatge va esser organitzat per sa banda de música.

Una vegada que estic jubilat me dedic com a «hobbie» a n'ets «video». Tenc filmat des de l'any 86: sa festa de Sant Antoni, es darrers dies, Sant Antoni de Pàdua, Sant Salvador, trobades de bandes de música de Mallorca fora d'Artà; a Algaida, Pollença, Montuiri, Campos..., etc. Sa trobada de ball de bot a Valldemossa, etc., etc. Jo vaig exposar varies figures de ferro a s'exposició col·lectiva de «La Caixa» l'any 1963.

N'Andreu que té un bon caramull de cintes de «video» gravades, per les festes del nostre poble el podem veure filmant els actes que es fan, i cada dia va a caminar per fora vila, després de veure la tele-novel·la del capvespre.

La banda de música d'Artà.

N'Andreu al seu taller amb varies escultures fetes seves.

Mestre Andreu, fundador de la saga.

Comisario Castell

por ARPO

LA EXPO DE SEVILLA

- ¿Qué tal la «EXPO» Boira?
 —¿Uffff?...
 —¿Acaso no lo has pasado bien?
 —¡Pesss!...
 —Si no te expresas un poco más me parece que no me enterare de nada.
 —A tu mujer le encantó, al menos es lo que me dijo.
 —Es que «na Catalina» le van en cantidad las aglomeraciones, usted sabe que cuando bajamos a «Ciutat» se pasa todo el santo día metida en Galerías Preciados.
 —O sea que a ti...
 —A mi comisario lo que más me gusta es no hacer nada, sentarme a la sombra de un buen árbol, fumarme un purito y soñar con las musarañas.
 —Pero... ¿algo debiste hacer en la Exposición Universal?
 —¡Vamos digo yo!
 —Colas señor comisario, infinitas colas, horas enteras de colas, kilómetros y más kilómetros de colas.
 —¿Supongo que valió la pena?
 —La pena fue que se me pusieron las piernas como globos y a los tres días no podía dar un sólo paso.
 —Bueno, pero al final. ¿Qué pabellón te gustó más?
 —El del «parque de María Luisa».
 —¿Me estás hablando del jardín donde está ubicado el monumento al poeta Gustavo Adolfo Bequer?
 —Mire comisario, yo no se si en el jardín está ese señor, lo único que puedo decirle es donde mejor se soportaba el calor. —¿Usted sabe el calor que hace en Sevilla? ¡Allí adelgazas sólo con mover un dedo!
 —La comida en el recinto ¿Qué tal?...
 —¡Comida dice usted!... Mire, un «perrito caliente» que me cabía en la mano, doce trocitos de patatas fritas colocadas en una bolsita y un vaso de plástico con mucha espuma y dos dedos de cerveza, ¡mil quinientas pesetas!
 —O sea que no comiste en restaurantes.
 —No me haga chistes comisario, no me haga chistes...
 —El alojamiento. ¿Qué tal?

—¡Bien! en habitaciones para cuatro personas, separado de «na Catalina» y a doce kilómetros lejos del recinto ferial. Claro que cada hora pasaba un «Bus» tipo sauna finlandesa que con un poco de suerte te dejaba más o menos «entero» a unos dos mil metros de la Exposición.

—O sea que has quedado invitado para no volver.

—Ni muerto señor comisario, ni muerto. Con lo bien que se está en esta «roqueta» rodeada de agua por todas partes.

A Boira lo que más le gusta en verano es sentarse a la sombra de un árbol.

—Siempre te consideré un exagerado, pero esta vez te doy toda la razón.

—Y es que la tengo señor comisario...

—¿Hace una cervecita Boira?

—¡Hombre! mientras no sea como la que me dieron por aquellos pagos...

El sol caía redonde por Artà, sin embargo para el sargento Boira aquella temperatura de treinta y cinco grados no significaba nada comparado con los calores que había pasado por tierras de María Santísima. Y es que en Sevilla cuando aprieta...

LA NOTICIA

FAMILIA REAL

Los Juegos Olímpicos de Barcelona contaron con el apoyo incondicional de unos espectadores muy especiales, los miembros de la familia real española, que con su presencia ayudaron a potenciar la imagen de España en todo el mundo. En un gran número de pruebas deportivas podía verse entre el público tanto a la Reina como a las infantas. Sin embargo la presencia que más espectacularidad provocó fue

la del Rey. Tras un par de ocasiones en que la asistencia de Juan Carlos a una prueba coincidía con la victoria española en la misma, se desató la leyenda. El rey se convirtió en un talismán ansiado por todos los deportistas españoles que participaban en estos Juegos.

Uno de los momentos más emotivos y entrañables se produjo en la ceremonia inaugural, en la que Sofía, como una madre cualquiera, no supo contener su emoción al ver a su hijo, el príncipe Felipe, abriendo la comitiva del equipo español. La infanta Elena fue más allá y llegó a derramar lágrimas de alegría al ver desfilar a su hermano.

(El Periódico de Cataluña)

El Rey Juan Carlos talismán para los atletas españoles.

FOC...!! (Col·laboració)

Apagar foc. O la llei del màxim esforç amb el mínim rendiment

Camions cisterna, cotxes tot terreny, furgons, furgonetes, camions de soldats, avions, helicopters. La Guerra del Golf bis? No. Foc a Betlem. Policia Militar (P.M.). Homes de blau, homes de vermell, soldats, bombers de Ciutat, de Manacor, d'Artà, de ves a saber d'on. Ulea de sirenes, renou de motors, giscos de frens, cops de clàxon, crits, ordres, corregudes. I mentrestant el foc impassible i majestuós va desplegant la seva luxosa i esfereïdora escena, a la falda de la muntanya, a uns pocs metres, sense que ningú s'en pugui empatxar de ell. Només es pot contemplar aquell grandios espectacle, aquelles flames inmenses enfilant-se com a serpents malignes sobre les rames dels pins més alts. Un espectacle que la gent entre encisada i corpesa contempla com des dels graons d'un immens amfiteatre natural. Un espectacle que té un preu massa alt. Avui en que s'estima més un pi que una quarterada de conrró, el preu d'un foc així prohibitiu. Avui en que no es pot planificar cap activitat a fora, sense evaluar l'impacte ambiental, un foc com el d'aquests dies a la serralada d'Artà, es una tragèdia de magnitud incalculable. I com una tragèdia grega, per essència, fatal e ineluctable. Tornerà passar una vegada i una altra, com he vist jo passar tres vegades en vinticin anys. Vendrà l'hivern i plourà, i després l'estiu, i passaran tres o quatre hiverns i estius, i torneran a neixer pinotells nous, i creixeran, i dins deu o dotze anys més suscitiran l'esperança de una muntanya per sempre verda. Però un dia, dins la fortor de l'estiu tornerà sortir una guspira feta aposta o sense voler i se repetirà l'escena i romendrà la muntanya una altra volta negra i triste com un funeral.

Personalment no som pessimista. Crec que molts dels problemes que hem d'afrontar se poden remediari en qualque mida. I aquest del foc a la muntanya es un de ells. No vull dir que es pugui evitar del tot. Però si ses conseqüències més nefastes.

El foc a les falades de les muntanyes i en els comellars, a on la llenya es més alta i esponerosa es podria evitar, sensillament, impeding que hi baixàs. A la serra que va des de Cap Farrutx a Sa Devesa, sempre, que jo recordi el foc ha devallat desde els penyals que delinean l'Horitzó. Aquesta vegada, sembla que se va detectar en Es Verger, a damunt migdia. A mitjan capvespre se va veure fum a l'endret des Caló, i a sa Tudossa. Després a S'Atalaya Freda, Espenyal d'es Migdia. Horabaixa guaitaren les flames a damunt d'aquest indret, i baixaren macilentes pels penyals. A les hores una dotzena d'homes joves, amb rama de pi ho havessin pogut apagar. Però no hi havia ningú. Temps enrera, el foc s'apagava així. Als punts i en els moments oportuns. Perque es evident que el foc no s'apaga quan se vol, si no quan se pot. Naturalment en els cingles no s'hi pot anar en cotxe, si no a peu i suant.

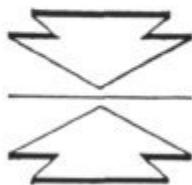
Això semblarà un poc ingenu i farà ganes de riure a més d'un. Sobre tot als genials estratègies que dirigeixen la lluita contra el foc des de la Conselleria d'Agricultura. Una estratègia

la seva que me recorda la dels generals alemanys a la darrera fassa de la II Guerra Mundial, i que anomenaven **retirades elàstiques**, consistents en cedir terreny al enemic, fins que el tornaven tenir a sobre, i així de retirada en retirada fins a la derrota final. Es fàcil, vesteix molt i impressiona armar un verteder exercit en tota mena de recursos humans i materials. El que resulta un poc més difícil es que funcioni. En el nostre cas, el funcionament del impressionant dispositiu que he descrit al començament d'aquestes retxes va resultar decepcionant, per la rao ja esmentada. Quan el foc començava no hi havia ningú. Quan aquest desorganitzat exercit es presentà a Betlem, el foc era indomable, i va haver de fer de forcat d'espectador. Podria contar algunes anècdotes gracioses per il·lustrar el que dic. Però la veritat es que el tema no se presta molt a bromes.

Encare que sembli el contrari no som derrotista ni m'agrada criticar per criticar. Crec que el Govern Balear ha de contar en mitjans humans i materials moderns per a controlar i lluitar contra els incendis forestals. Però existeix l'impressió generalitzada de que els que dirigeixen el negoci no saben de que van i tuden de mala manera els cabdals que els hem confiat. M'estim més no saber que nos costa a cada un de noltres, cada any, aquest capítol.

El mètode de la retirada estratègica és ridícul. El foc s'ha d'apagar tot d'una que es pugui, es a dir allà a on es més dèbil, encara que el que es cremi en aquell indret no tengui cap valor. No es pot esperar a aturar-lo a davant les cases del poble o de l'urbanització, perque mentrestant s'ha menjat quarterades i més quarterades de garriga i pinar. La Conselleria d'Agricultura està per prevenir i aturar els incendis forestals. El foc de les zones urbanes es cosa dels Bombers, sense que això impedisqui una oportuna col·laboració.

CENTRE DE RECONeixEMENT
METGE - PSICOLOGIC
ARTÀ

**certificats metges per
permís de conduir i
llicència d'armes**

Avinguda Ferrocarril, 2, 1.er
(Damunt Bar Almudaina)
ARTA

OBERT
DILLUNS I DIMECRES
DE 17 A 21 H.

Al meu parè la lluita contra el foc a la nostra comunitat té un defecte greu, un defecte que es troba a la arrel de l'inefècia que es manifesta. Sembla que quan es produeix un foc important, la autoritat local cedeix la direcció als caps de la Conselleria, normalment un enginyer. L'error està aquí. No pos en dubte que els enginyers sapiguen de silvicultura, però d'apagar foc, si ens hem d'atendre als resultats, no en saben gaire. Al meu veure, les autoritats locals, que coneixen el terreny i poden esser assessorades pels pagesos del lloc, haurien de prendre el comandament de totes les forces, i tot d'una que es detectàs un foc haurien d'enviar els elements disponibles per fer-se una idea de la situació, prendre les primeres mesures, i demanar al Govern Autonòmic l'ajut necessari per fer front a l'emergència. A davant la reacció de la Conselleria d'Agricultura, segons els diaris, no es poden alimentar moltes esperances sobre la solució d'aquests problemes. La prohibició de pasturar el bestiar, durant uns anys, en els terrenys cremats me sembla afectada d'un mal que podríem anomenar **decretisme**, i que es una sortida, tan fàcil com desesperada, de la autoritat, per donar l'impressió de que governa. El suggeriment de que es faci un tallafocs al redor de l'urbanització de Betlem no es tampoc una mesura adient. Que jo sàpigue l'urbanització no ha estat recepcionada encara per l'ajuntament, i per tant no hi té res que veure. Es un assumpte que pertany a la comunitat de propietaris. El que la Conselleria fassi tallafocs als boscos i a les muntanyes per prevenir els incendis me pareix bé, en principi, encare que a la pràctica no sembla que doni molts de resultats.

Amb una paraula, si les autoritats locals, tot d'una que es detectàs un foc, es posassin al front, requerint mentrestant l'ajut del Govern Autonòmic, i enviant les forces propies al lloc del incendi per, amb el consell dels pagesos del poble, mirar a on estan les línies dèbils del atac, parets, camins, roquissars, i penyals, on la vegetació es dèbil i dispersa, el foc es controlaria des del principi, i no hi hauria que preocuparse de les zones urbanes, perque la seva defensa s'hauria produït molt enfora d'elles. I no estaria gens malament que els joves ecologistes, que

es preocupen tant de la natura, s'oferissen voluntaris i agafassin una rama de pi i s'enfilassin als penyals per apagar el foc de les carritxeres i matolls aperduats per els roquissars. Tot això pot semblar entre ximple i perogrullesc. Però com deia Napoleó, l'art es elemental, l'important es l'execució.

Si el govern no canvia les seves estratègies ens haurem de regir per el principi del «caveat quisque». O sigui, salvi's el qui pot.

CARTA OBERTA

Carta oberta a la direcció de la revista Artà, amb el prec d'insertar-la quan ho trobi escaient.

«A la pàgina 443, secció «Enquesta-Xerrada», del número 72 de l'Artà corresponent als mesos juliol-agost de l'any actual, N'Eduardo Rico Escanellas diu: «...els components de l'Orquestra «Jartan Jazz érem... Pere Ginard, Sarín, de bateria». Com és possible que, coneguent-nos de Sóller, com digué el comandant de Porreres, la Direcció de l'Artà publiqui semblant doi, tota vegada que no hi ha cap bubota capaç de fer sonar una bateria?

Perquè, en el cas que ens ocupa, el percussionista era en Pere Ginard Ferrer, Violí, Canet, Sopa i Vadell.

Endiuenjat l'aclariment, salutacions i una abraçada d'en Pere Ginard Ferrer.

Artà, tres d'agost de 1992.

DNI 41289823

COEXA, S.A.

CONSTRUCCIONES, EXCAVACIONES Y ASFALTOS

Vía Mallorca, 36

Tels. 56 37 48 y 56 52 67

CALA RATJADA

En Pinxo de Son Recuit

L'hem trobat més cremat que un «misto» o un llumí així com volgueu.

Encés i flastomant.

—Quaranta carretons de putes! Aquest Conseller d'Agricultura va quantra es que heuria de defensar. Mira que voler castigar es pastors per mor de sa cremadissa.

—Això és cosa d'es GOB.

—Aquests aucells de vila des gob van ben errats de comptes, però i que voldries d'ells si no tenen màcula. Però es Conseller... En fa d'anys que li deim que fent tal com se fa, mai s'apaga un foc.

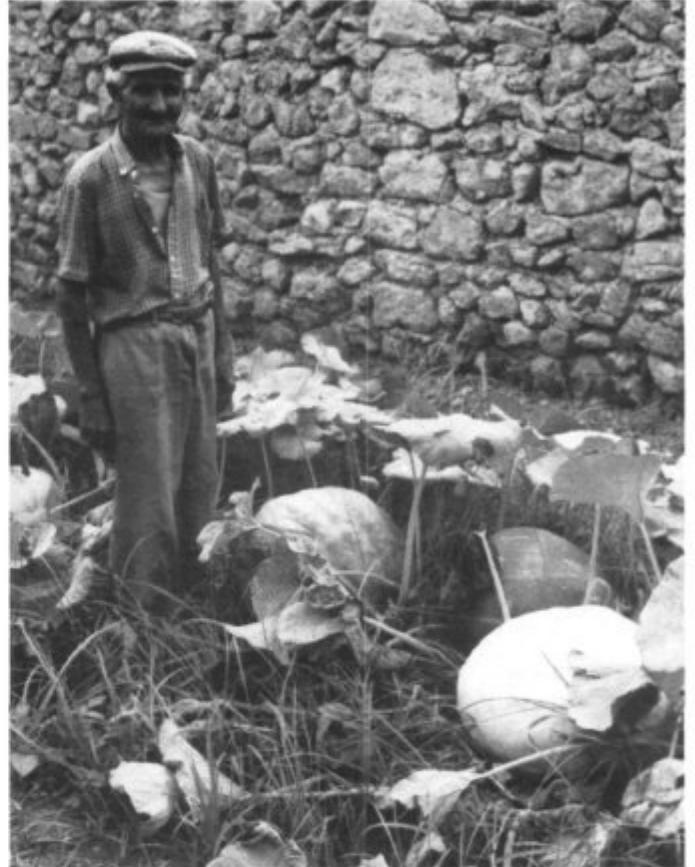
A en Tomeu de Son Puça un bomber li digué que ells no apagaven foc. Salvaven vides.

—És que haurien de fer ses dues coses. Però no són els bombers els culpables. Són els qui les manen.

es puig de Sa Mata, tot es Verger i n'estic malalt.

—Has vist en Xesc Salom amb aquelles carabasses.

—En Xesc i en Toni en venen de casta d'agricultors. En saben massa. I no surten en es diaris com aquell passarell de per Petra. Per ells es normal collir carabasses d'aquest tonó.

—Això és la nata!

—Ni fan una garriga neta, ni tenen un talla focs i per paga es «Kefes» no saben fer un contrafoc, per tan són ànimes sense eima que ho confien tot a s'helicòpter o a s'avió.

—I pareix que tira una pixerada de moix.

—Ca berret! Una pixerada de tortuga. Moltes d'eines i poc cap. Es foc es com sa medicina. S'ha de fer preventiva. Quan rebenta ja no l'atura ningú.

—El controlen!

—Això sí! El controlaven des de es camí de s'amara-dor! En Pedro Sua estava ben empenyat.

—Pensa si se le crema es paier.

—Es paier i ses vedelles.

—I ja ho veus. Tot d'una contra es pastors.

—No sé com no se donen compte que sols se pega foc allà on està prohibit anar-hi. Com més cartells hi ha de prohibit, més foc.

—Te pareix?

—Clar com s'aigo. Son Jaumell, Sa Duaia, etc., etc., en son exemples.

—Però ells ni s'en temen.

—No es que jo vulgui defensar aquests sistemes. Però hi són. No puc anar-hi a cercar esclatasangs. Idò foc. No puc anar a caçar-hi, idò foc. No puc anar a banyar-me, idò foc. Hi ha genteta així i no hi podem fer res.

—Bé, no em parlem més. Es cor me fa mal. Vaig veure

—Vaig passar per Ses Pesqueres i vaig veure que foteren aquella entrada tan maca per avall.

—Això és es sistema des qui duen la doma dins s'Ajuntament. No tenen ni mica de sensibilitat. Mira que era fàcil trobar una altra solució per entrar-hi es camión de s'aigo. Idò no. Per avall sa teuladeta i en es seu lloc hi foten aquest adefesio que fa plorera.

—Plorera fa.

—Ara més gros es lo que feran pes Pujols i Sa Vinya d'es Morers. Mira que n'hi ha de llocs per posar-hi es polígon. Idò no. A fotre lo millor d'es poble. A destrossar es Panorama, a engomir Costa i Llobera. Tenen més poca imaginació que un mostel.

—Déu mos guard d'un ja està fet.

—I surten somriguent damunt es diaris i presumeixen de Salvadors del medi ambient. A ells se salven. I a n'es demés i a tot lo demés, que li toqui un llamp.

—S'història les jutjerà.

—Amén!

—Parlem de sa Fira.

—En parlam a un altra lloc. Molt bé enguany.

—Però no està malament recordar ses exposicions de Na Batlesa, a on En Llorenç Rayo té tota una obrada.

—En Llorenç té sa mateixa il·lusió que un al·lot.

—Sa mateixa, sa mateixa. Es dibuixos pareixen d'un al·lotell.

—I sempre ben content!

—Parlant de pintura. A S'Illot donaran es primer premi a En Sebastià.

—També en parlen es de S'Art.

—No està malament donar-li s'enhonorabona.

—Le se mereixia.

—I per darrer punt han cesat sa consellera.

—Sí, ho he vist. Home, feina cultural, el que es diu feina cultural, no n'ha feta massa, però homo sempre era un goix veure-la retratada.

—I tan ben vestida.

—I tan simpàtica.

—A veure si es President Cañelles volia manco pose i més fets.

—No t'afiquis dins ets abismes ideo-polítics d'es nostres dirigents.

—No mi afic.

—A qui la doni Déu, Sant Pare li beneiesqui.

—Això és com un refrany castellà. Val mes amollar-hi. «Qui es massa, que pic!»

—O aquest altra «Qui les cerca, les troba».

—I es President es bó de trobar.

—Te pareix?

—Això diven.

—Qui mal no fa mal no espera.

—I qui mal enten mal respon.

—I qui manco hi sap més hi diu.

—I qui no fa feina d'estiu, s'hivern te puces.

—Ah! no. Amb això no hi crec. Qui no fa feina d'estiu i cobra des «paro», viu.

—I si no cobra?

—Si te ofici té benefici.

—I si no en té?

—Tu vols que m'agafi es bou.

—Au! fins es mes que ve que tornarem agafar ses meions en so Regidor de Cultura, plagiari d'una guia telefònica que retura.

—Com retura.

—Així com ho sents. Abur!

M.ª Antònia Munar, batlesa de Costitx.

Pedro Llitas, conocido también como un buen «cerador d'esclatasangs», se dedica hoy exclusivamente a la labor de la payesía, en compañía de su esposa Heidi, una mujer de gran ímpetu, y que se ha acoplado perfectamente a las labores del sistema mallorquín, y no hablemos de la ayuda a su marido, pues si uno labra, el otro también, si es sembrar, regar, etc., etc., dedicados en su mayor parte a la hortaliza, son una pareja inseparable, y yo me atrevería a decir «pareja modélica».

Heidi, solía venir de vacaciones a Canyamel, y allí fue donde Pedro la conoció y no se si fue amor a primera vista o flechazo, lo que sí sabemos es que en poco tiempo después se casaron, exactamente un 4 de Julio de 1987, por lo civil en Artà.

Hasta hoy, matrimonio modélico, donde va uno, el otro también, no se separan ni un momento.

Le pregunté a Heidi, si antes de casarse había pensado en que tendría que trabajar como payesa.

Su respuesta fue, clara y concisa, dice, naturalmente que sabía que tenía que trabajar, aunque no sabía donde en aquel momento, pero más o menos lo tenía claro, donde sea, menos en un Hotel, y miren la foto al margen y saquen sus conclusiones.

Y sigue diciéndome, que tanto su marido como ella, trabajan muchas horas, pero que es una ventaja, nadie nos manda, nadie nos dice lo que tenemos que hacer, si un día no hacemos nada, no pasa nada, yo, así soy feliz con mi marido y mi trabajo.

Pregunto a Pedro como fue el convertir una finca rústica en regadío.

Como todos saben, pues soy de todos conocido, la pequeña finca la acondicioné con la intención de sembrar, cuatro «tomatigueros», «prebés», pepinos, «oberginies», etc. y la verdad es que nos vamos defendiendo.

Toda esta almendra pelada y por pelar, es tuya Pedro? Esta sí, pero también recolecto la almendra de otros que cada año nos la dan, y así entre unas cosas y otras, repito, vamos tirando.

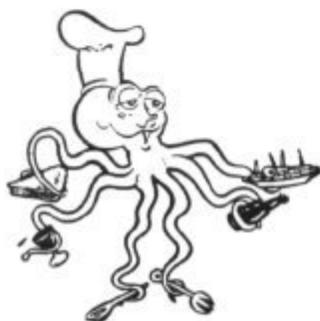
Por lo que veo, hay más de cuatro tomatigueros, lo que recoges lo vendes.

Llevo género al «Busqué» y también a la Cooperativa, y si tuviera mucho más, igual lo vendería, mira, cuando empieza la temporada de la hortaliza, yo, ya la tengo vendida.

¿Entonces hareis dinero? Dinero dices, no me falta de nada, pero tampoco me sobra nada. Vivimos.

El que suscribe, desde estas páginas os desea seais muy felices, y que de verdad podáis ir viviendo como buenos «pagesos» y os agradezco la atención que me habéis prestado.

M. C.

BAR GRAN VÍA

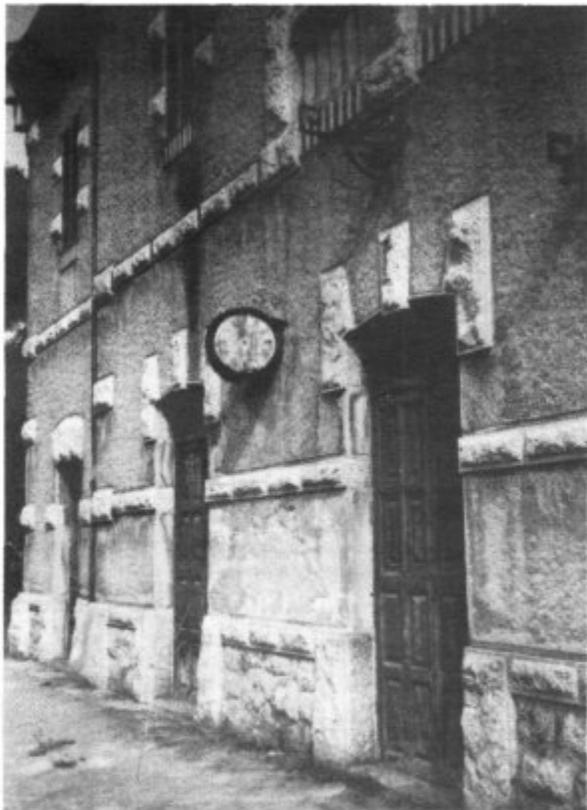
ESPECIALIDAD EN:

- Tapas Variadas
- Pulpo Gallego
- Empanada Gallega
- Ribeiro

Ciutat, 35 - ARTÀ - Tel. 83 62 49

EL TREN, UNA RENDIBILITAT SEGURA

Un informe del ministeri d'Obres Públiques i Transports donat a conèixer recentment diu que la reobertura del servei de ferrocarril fins Sa Pobla i Artà no seria rendible i que, en qualsevol cas, no més tendria una raó de ser per poder fer les inversions necessàries: que les noves línies fossin exclusivament turístiques, de manera que es poguessin convertir en una nova atracció, és a dir en una nova oferta complementària. El MOPT basa les seves afirmacions en que les noves vies haurien de començar pràcticament de zero, tal és l'estat de precarietat de la FEVE en servei i el total abandonament d'una xarxa que des de fa molts anys només figura com a tal en els papers. A més hi ha la creença que el tren no té una demanda popular prou ferma, perquè la gent —en aquest cas el Pla de Mallorca i la zona de Llevant— s'estima més inversions en bones carreteres i autopistes que no en trens.

No cal dir que no estic gens d'acord amb les afirmacions dels tècnics del ministeri, almanco amb la manera com s'han transcrit davant l'opinió pública. És clar que el tren no és rendible, financialment s'entén, però és que no ho són els ferrocarrils a cap lloc del món i, evidentment, tampoc a Mallorca, a pesar de ser la línia d'Inca la menys deficitària de tota la xarxa de FEVE, i com tampoc ho són —evidentment— els ferrocarrils de FEVE a la resta de l'Estat.

Però és que un tren, un transport públic col·lectiu, no té perquè ser rendible en la forma que es pretén. Si més no, és impossible quantificar el grau de rendibilitat quan hi ha que fer balanç d'un altre tipus de beneficis, els socials, que sovint tenen poc a veure amb una qüestió estrictament contable. Es va pensar, per exemple, que l'AVE entre Madrid i Sevilla seria un negoci pel ministeri d'Hisenda o, com ja es va dir des d'un principi, es va creure que seria una infraestructura capaç de fomentar el desenvolupament d'una regió deprimida econòmicament? Amb criteris de rendibilitat contable l'AVE mai hagués volat.

D'aquí a pocs mesos la Comunitat Autònoma rebrà la transferència dels transports per ferrocarril i FEVE. Es ara, per tant, el moment de definició sobre quin paper poden jugar els trens en el futur de Mallorca perquè més enllà d'un sistema de transports de viatgers poden constituir un element de primera magnitud a l'hora de definir un model territorial. L'existència d'un transport col·lectiu alternatiu a la xarxa de carreteres (tant si hi ha com si no hi ha autopistes) sempre seria una mitja de racionalització, que facilitaria l'estabilitat demogràfica i fins i tot el desenvolupament de zones com el Pla que s'han anat marginant al llarg del temps.

En un passat no massa llunyà l'administració central cometé un error imperdonable pel futur de Mallorca. Va suprimir quasi totes les línies de FEVE per deixar només en servei la d'Inca. La raó era la competència i major rapidesa dels transports per carretera, la major part dels quals de concessió privada. Només el pas del temps ha fet veure, tal volta amb nostàlgia, però també amb necessitat, que la subsistència d'una xarxa de ferrocarrils seria ben aprofitada en aquests moments. I molt més en un futur, on el servei ferroviari —tal com succeeix a bona part del món occidental— és cada vegada més apreciat.

La Comunitat Autònoma té ara la oportunitat de plantejar-se la qüestió de bell nou i recrear el servei ferroviari. Per això pot exigir que l'Estat repari l'error passat i que, per tant, inverteixi per renovar la xarxa fins a fer-la utilitzable una altra vegada. És indiscutible que Mallorca té aquest dret. L'actual conseller de Transports, Llorenç Oliver, sap molt bé que no es pot confondre *déficit* financer amb rendibilitat social. Sap que el transport col·lectiu, i sobretot el tren, és imprescindible per a la transformació de Mallorca des d'una societat de turisme de masses a una societat de serveis, en la qual el turisme conviurà amb altres activitats tan residencials o de lleure com industrials de noves tecnologies, com li agrada pensar a un altre membre del govern, el Conseller d'Economia. El tren pot ser un símbol d'aquest futur.

De fet, no podem esperar que el tren (un servei metropolità a la mesura de la nostra Illa-ciutat) sigui una conseqüència d'un hipotètic canvi de via a l'activitat econòmica de la nostra Comunitat, sinó que si es vol aquest canvi, tot i que sigui parcialment —perquè no sembla possible pensar que el Turisme deixi de ser mai la principal activitat— cal que se facin les previsions prèvies i una de ben important és la dels transports.

Un bon servei ferroviari és sinònim de qualitat i aquest és, precisament, el gran repte de la modernització d'aquest petit país insular en el que vivim.

SEBASTIÀ VERD
de «Diàrio de Mallorca»

BAR - RESTAURANTE ES PINS

ESPECIALIDAD
COCINA MALLORQUINA

C/ Ciutat, 49
Teléfono 83 64 61
07570 ARTÀ

Entrevista al pintor AFTAB SARDAR

Hace pocos días tuve el placer de visitar el estudio del pintor inglés-pakistani residente en Porto Cristo, Aftab Sardar, al principio pensé: ¿cómo debe captar esta abundancia de luz que posee el Mediterráneo y más concretamente Mallorca, para que un señor inglés venga a vivir para captarla con la diferencia de las brumas típicas inglesas y no «morir» en el intento?

Pues, la verdad es que, me llevé una sana alegría con envidia añadida, por el resultado de sus vicencias plasmadas en las telas. El hecho de captar las transparencias, los vivos colores que nos rodean por la mano maestra de un señor pintor, académico y profesor de pintura en Inglaterra y practicante del buen vivir. Léase, tenis, «fronton», Cricket, etc., y disfrutar de la buena compañía de su querida amiga Carmen, la cual hace un té delicioso. ¿Qué más se puede pedir? Yo solamente les recordaré que un pintor para desarrollar su trabajo necesita tener ese poder en la visión para captar y ofrecer al visitante todo lo que a simple vista observamos y no vemos, pero que ellos entre otros, son los encargados de ofrecernoslo para cuando estemos delante de su obra podamos exclamar: «¡¡eso está allí y es así y no nos habíamos dado cuenta. Pero que tontos somos!!», es verdad, a veces nos muerde y pasamos de largo.

Tiene dos lemas que me identifican con él —«Un artista nunca tiene que estar satisfecho consigo mismo si quiere seguir progresando» y «Creo que el arte afecta la calidad de vida de las personas».

En un catálogo suyo lo iniciaba con una frase de Claude Monet, uno de los más grandes pintores impresionistas franceses, «Pinto como los pájaros cantan», en un intento de darnos a entender que el pintor para él es su vida, su guía en todo y lo capta todo siempre con esa mirada observadora y atenta de los buenos pintores que van más allá de la visión normal.

En la actualidad pinta unas series de bañistas donde consigue y logra loablemente, todos los movimientos y fuerzas que trabaja un ser humano al nadar. Los efectos inquietantes en la materia al reflejar las transparencias del agua y esas maravillosas rocas de los fondos azulverdosos, en forma de díptico y trípticos, bien podrían estar pendientes independientemente de un Museo Contemporáneo, o en su casa.

—¿Qué colores son los predilectos en estos momentos para Aftab Sardar?

—Todos los colores son importantes por igual cuando pintas pero si tuviera que elegir uno sería el verde. En estos momentos empleo mucho este color debido a mi temática. Hace algunos años atravesé un período en el que usaba el púrpura y los azules porque reflejaban mi estado de ánimo y ayudaban a crear un ambiente en mis cuadros.

—¿Qué es lo que te ha llamado más la atención de esta tierra tan especial que es Mallorca?

Bueno, vengo de una gran ciudad de Inglaterra y Mallorca es un fuerte contraste. Es muy tranquilo aquí, la gente vive su vida a un ritmo diferente y el norte es muy inspirador. La mayor atracción para mí es el mar, las aguas alrededor de Inglaterra se parecen más a caldo de lentejas, no tienen la transparencia del Mediterráneo. Si no veo el mar durante una temporada tengo como una sensación de claustrofobia.

—¿Y de sus gentes?

—Algunos de los mallorquines son un poco recelosos con respecto a los extranjeros y necesitan algún tiempo para aceptarte. Cuando llegé aquí por primera vez solía recibir miradas raras de la gente, un poco como el cowboy cuando llega a un pueblo mexicano. Pero las cosas han cambiado mucho, he tenido unas cuantas exposiciones y he aparecido en la prensa. Los mallorquines son muy simpáticos y acogedores una vez que te esfuerzas en comunicarte con ellos. De todas maneras, supongo que aún despierto un poco de curiosidad, siendo el único Asiático desde los Arabes!

—¿Cuánto te sientas delante de una tela en blanco, virgen como decía Toulouse Lautrec, tus primeros pensamientos ¿hacia dónde van, dibujar, hacer un poco de boceto en la tela...?

—Al principio solía preocuparme al empezar un cuadro por si cometía algún error y también porque la tela en blanco ofrecía incontables posibilidades de interpretar lo que iba a pintar. Ahora ya no me preocupa eso. Prefiero pintar y cambiar y pintar otra vez sobre imágenes continuamente hasta que siento que he capturado la cualidad del motivo que me motivó en un principio a pintarlo. Trabajando de esta manera, se pone un énfasis mayor en el «proceso» que implica la construcción del trabajo lo que a su vez permite que los demás vean la historia de la obra.

—Hay veces, como ocurrió similitudamente con la obra «El escándalo de Modigliani» de Kent Follet, que hubo una serie de obras que este pintor destruyó por haberlas pintado estando bajo los efectos de estimulantes. ¿Has destrozado alguna tela por irradiar malos presagios o augurios, aunque no estando bajo esos efectos?

—Normalmente nunca destruyo una pieza, simplemente pinto sobre ella. El fantasma de las imágenes yaciendo debajo de la obra terminada le añade una cierta cualidad.

Algunos artistas son muy narcisistas y quisieran dar la apariencia de que tienen tanto talento que pueden crear imágenes acabadas sin ninguna investigación anterior. Michael Angelo destruyó miles de dibujos preliminares para la Capilla Sixtina, dibujos que ahora serían inmensamente valiosos por su descripción de sus métodos de trabajo. Por otra parte, el coste de los materiales no te permite ser tan despilfarrador.

—¿Qué pintor enriquece la vista de Aftab Sardar?

El ir a la Universidad de Arte me permitió aprender la Historia del Arte y la importancia de colocar tu trabajo en contexto con ella. Creo que puedes aprender mucho de todos los artistas, sean abstractos o figurativos, el peligro está en pintar en el estilo de otro artista importantes, simplemente imitándole. Incluso si este pintor es tu héroe tienes que intentar sobrepasarlo y llevar sus ideas más adelante.

Estoy interesándome por el Arte Asiático en este momento en busca de inspiración y espero viajar a Pakistán en un futuro cercano. Es sorprendente cuánto deben al Arte Etnico algunos artistas modernos. Picasso y Latisse no podrían haber creado imágenes tan diversas si no hubiera sido por 3000 años de pintura, escultura y arquitectura fuera de Europa. Tenemos un concepto muy occidental del Arte y así se enseña en las escuelas también pero hay una multitud de culturas ahí fuera, aparte de la europea.

TALLER MECÁNICO MIGUEL GENOVART

Reparaciones en general
Compra y Venta de automóviles

de todas las marcas y modelos,
nuevos o usados
Ctra. Sta. Margarita
Tel.: 83 60 12 - ARTÀ (Mallorca)

El artista en su estudio.

Cuadro del artista, de su exposición «Vaiells».

—¿También crees que el Mediterráneo y Mallorca más en concreto, tienen un algo especial para que los pintores decidan venir a vivir aquí, tal vez por la luz y las transparencias?

—Creo que hay un par de razones, una es el buen tiempo y esta luz dorada que ha atraído a muchos artistas en el pasado, otra es una mayor oportunidad para los pintores que empiezan a mostrar su arte. Aquí en Mallorca, a diferencia de Inglaterra, los bancos organizan muchas actividades culturales y ellos mismos tienen muchas galerías. El turismo ha dado paso a una riqueza en la isla y por eso hay mucho arte comprado. Desafortunadamente en este momento hay una crisis en muchos países que ha afectado esta costumbre de gastar en arte pero estoy seguro que pasará.

—Ahora has estado en Sevilla, habrás vivido suficientes experiencias para tener nuevas vivencias que plasmar en las telas. Cuéntanos algunas de estas ideas.

—Mi trabajo no es autobiográfico en este momento por que lo que pasa en mi vida privada no se traduce necesariamente en arte, pero hay espacio para eso en el futuro. Viajar por Andalucía me dio un gran placer al ver la exquisita arquitectura del pasado árabe en España y las tradiciones que aún evocan aquellos días dorados.

—Por cierto, ¿has visto la Opera «Carmen» de Bizet?, ¿te inspira algo este otro arte?

—Sí, vi la versión en película en Inglaterra, fue muy buena. Estoy inspirado por otras formas de Arte. Creo que sí, indirectamente. Me gusta la escultura y recientemente he intentado hacer mis pinturas más «esculturales», intentando captar la naturaleza física de lo que estoy pintando. Creo que el Arte se alimenta de Arte. Estoy también muy interesado en el cine y las posibilidades de usarlo en mi trabajo un día.

—¿Tienes algún proyecto de exposición en pronta fecha?

—Tengo un par de obras en colectivas en la Galería Bannasar de Pollença y en «Ses Fragates», aparte de esto el próximo 12 de Septiembre inauguro exposición en Artà en «Sa Nostra». También he hecho una pequeña serie de pinturas que hice el año pasado que espero podré exhibir a finales de este año.

—Tengo entendido que das clases en Porto Cristo a grupos reducidos de gente interesada en la pintura. ¿Qué tal se porta la gente nueva, cuando descubren todas las maravillas que comporta el descifrar una obra de arte y todo lo que conlleva?

—He empezado clases recientemente en Porto Cristo, fui profesor en Inglaterra por un tiempo y encontré muy satisfactorio el hecho de que un alumno tuyo cree una buena obra usando el conocimiento y habilidades que le has enseñado. Es casi como si tú has hecho la obra.

Los estudiantes a veces se sorprenden de que tengan la destreza para producir obras de un alto nivel. Una vez que les has inspirado y enseñado lo que el Arte tiene que ofrecerles se quedan «enganchados» en él.

—¿Tienes alguna manía en tu vida de pintor?

—Supongo que la manía más rara que tengo es hablar conmigo mismo en voces diferentes. Cuando estoy de verdad concentrado con la realización de un cuadro pierdo la conexión con el mundo exterior y tengo que esforzarme en mantener la obra «dentro de los railes», pues es fácil perder el control. Cuando esto sucede trabajo a una gran velocidad, salto alrededor de la pintura; empujando con suavidad y agresividad a la vez la pintura hacia su lugar.

—¿Con qué color se quedaría Aftab Sardar, si de repente le dicesen que todos los colores desaparecerían?

No puedo contestar esta pregunta sin mi abogado presente.

JAUME ROBI

SUSCRÍBANSE,
LLAMANDO AL TEL. 83 62 49

CENTRE COMERCIAL

JONC

SABATERIA I VIRMERIA

ENCÍS

PERFUMERIA I LLENCERIA

C/. Gran Via, 2
Tel. 83 50 66
ARTA

BOUTIQUE

SEDUM

DISTINCIÓ UNISEX

NADONS

BOUTIQUE INFANTIL

S'exposició d'obra de pauma de Na Dolores Vivancos

D'obra de pauma hi hagué a Artà una exposició, anguany per Sant Salvador Na Dolores la va fer, perquè li surti tan bé ho paga publicar-ho. Tot lo que hi havia allà fet seu, era una monada, sa pauma ben trebaiada que estava, varem notar, per tot lo que va exposar se mereix una glosada. Setze cofins hi havia, dos plats, dues «bomboneres», senaietes puateres dues allà n'hi tenia, tres unitats d'estormia, dos ventais, dues paneres. Tres capells, vuit senaietes, i dos jocs de llevadors, dos paners, cinc ventadors sa llosa i dues llumetes, entre tantes de cosetes d'olla hi ha dos posadors. Sa flama olímpica hi 'via amb tot aquest repertori, s'espelma i s'espelmatori allà enmig també llua, per això és que jo voldria que això quedàs a s'histori. Sa maça dins es murter, fruitera, i sa lampareta, un maletí, sa maleta, sa ribella i es pitxer, sa sabonera també i de sabó una pedreta. Una sopera brodada, i a damunt sa taula va posar es plats p'es berenar, i un pitxer una monada, taces, cuberts, sa panada no hi mancava, i bé va estar.

Una panada de foc, un llumet d'oli, s'amut, un senaieton menut, jo trob que no ha fet poc, un bresset... dins l'Artà un lloc lo seu ara hi ha tengut. Dos cuerots i un morrió per ses bisties dar menjar, uns esportins vaig notar, i un florer de lo millor, ses cucales, puc dir-ho, que me varen agradar. Un «bolso» blanc, paperera, un àmfora, un paraiguèt, dos amuts, un ribellet, i un caliç també hi era, sa mesura, una fruitera, i de fruites un esplet.

• Una alhaquera també, un gerro blanc, giradora, una grossíssima estora,

vuit senaietes diré: dues són de carreter i dues amb tapadora. Quatre sarrions, quatre sistes, dues estores de llit, una làmpara... he dit tot lo seu i hi ha unes vistes, han estat llargues ses llistes però ara he finit.

Na Dolores per ses festes s'obra de pauma exposà, dia dos s'inaugurà ses obres estaven llestes: —No n'hem vistes com aquestes! deia sa gent que hi va anar. Ses fotos heu de mirar suscriptors de sa revista, després de llegir sa llista de noms de lo que exposà, i així podreu comprovar que Na Lola és una artista.

ES PORQUERET DE SA PELLISSA

L'AMOR DEL SOL I DE LA MAR

Miquel BOTA TOTXO
POLLENÇA.— PAU

El Sol digué, baixant per la dreuera
de la claror del temps: «—Aquí, a les Illes,
m'hi faré per a sempre el meu estatge.
Així milloraré l'or i l'essència,
les arrels de la Llum i de la Vida».

I des d'aquell moment, comptant mil·lenis,
el Sol dels Continents és més illenc;
i rutila, fulgent, sense fronteres,
madurant generós l'ànsia de l'home.

Digué la Mar de les blavors excelses,
transparents, lluminoses, coral·lines,
encisant els nauers: «—Faré un anell
de safirs i maragdes a les Illes».

I mai no havien vist pobles i races
una joia de magnitud tan viva
com la d'aquestes aigües que cisellen
el somni de les cales excel·lides
de la geografia universal.

I les naus i vaixells, travessant segles
de singladures, dominant la terra,
proclamen, fidelment, el privilegi
de l'anell de la Mar, com aliança
de l'amor de Mallorca i de la Pau.

Després, la Mar i el Sol s'enamoraren
de la solemnitat de la nostra Illa,
paradís d'esperança i gravidesa;
i exalçaren el Pi de la Ribera,
arbre d'arrel profunda i soca forta;
i brodaren la nostra serralada
de milers de colors i pedraria;

i sorgiren arreu valls i muntanyes,
coronant el paisatge de l'altura
on s'hi aixampla el cor i la mirada
i s'hi extasia el seny i el pensament.
I, de sempre, en el temps que els anys enfila,
fent de l'home la història més humana,
gresol d'amor, la formosor hi madura
a Santanyí «Es Pontàs», com una gemma;
«Sa Dragonera» vora Andratx florida;
«El Torrent de Pareis» i «Sa Calobra»;
i les «Coves d'Artà» on Melesigeni
estimà Nuredduna, la vident,
la druidica Verge i Profetessa
de la Clumba ancestral i mil·lenària.
I Deià i Valldemossa, que traspuen
serenor i assossec i benaurança,
prop de «Sa Foradada», balcó petri
de mil tonalitats que es reflecteixen
en el mirall limpíssim de les aigües,
camafeu de coralls, estels i perles.
I s'omplí de robins l'ampla corona
de l'altiu Puig de Santa Magdalena,
que d'Inca vetlla la Ciutat antiga.
I ressonà, tresor de l'harmonia,
l'epinici vital dels pins que vetllen
«El Colomer» i «El Pal» i «Cala Murta»,
ventall obert de transparències nítides;
i a Cala Sant Vicenç, alba i crepuscle,
el gegantí «Cavall Bernat» que exalça
la màgia i el misteri de la llum.

Des de llavors, la Mar aquí hi té l'ànima,
perfilant horitzons i noves rutes;
i el Sol, astre ponent, font de la Vida,
s'encén amb la llum pura de Mallorca.

VIDRIO ALUMINIO SANEAMIENTO
VIALSA

J. Bernad, J. Zafra y J. Genovard

CTRA. SANTA MARGARITA
TELEFONO 83 66 35
ARTÀ

CHARLAS DE LA TERCERA EDAD

—Caramba Don Agustín, últimamente le veo a usted muy parco en palabras.

—Es que con la crisis provocada por el gobierno socialista es necesario ahorrar hasta los monosílabos.

CONFERENCIA DE D. JOAQUIN CALVO SOTELO

La decadencia de la cortesía

Instruida tarde pendiente del verbo siempre bello i exacto del eminente académico.

Acertada presentación del periodista y pintor Damián Ramis después de unas palabras introductoras al acto de Isabel Servera, alma mater del evento.

Asistían el Alcalde de Son Servera, Eduaro y el Presidente del Parlament Ba-

lear Molt Honorable Cristòfol Soler que hizo entrega de una placa al conferenciante.

Y como colofón la palabra fácil, elocuente humanística y humorística de D. Joaquín que nos habló de la descortesía actual satirizando los excesos del pasado, memorizando el manual del Obispo de

Mondoñedo del que extrajo divertidas situaciones.

Tardes como ésta devienen inolvidables. Numeroso y escogido público.

Interminable ovación.

Cortesmente. Muchas gracias Don Joaquín.

Sebastià Massanet Riera. Guanyador del 1er Certamen de Pintura S'Illot 92

El 14 de setembre i amb assistència de les primeres autoritats de la comarca li fou lliurat el premi al nostre paisà Sebastià al que desitjam, no cal dir-ho, una carrera d'èxits i la superació constant dins el difícil deambular per les arts plàstiques.

L'Associació de veinats Es Riuet de S'Illot havia establert un premi de dos-centes cinquanta mil pessetes i una placa pel guanyador del seu primer certamen de pintura. Se presentaren més de quaranta obres de les que en foren seleccionades vint-i-sis. D'entre totes elles, S'Illot de Sebastià Massanet fou la guanyadora.

HISTORIAL DEL CLUB DEPORTIVO ARTÀ

escrito y recopilado por JAUME CASELLAS FLAQUER

CAMPEONATO TERCERA REGIONAL (1) GRUPO MANACOR

ENTRENADOR: Juan Gil González.

JUGADORES: Mínguez, Alzamora, Blanes, José María Carrió, Sureda, Salas, Salvador, Bisbal, Nicolau, A. Llabrés, Palou, J. Llabrés, Lucio, J. Piris, Tano y J. Danús.

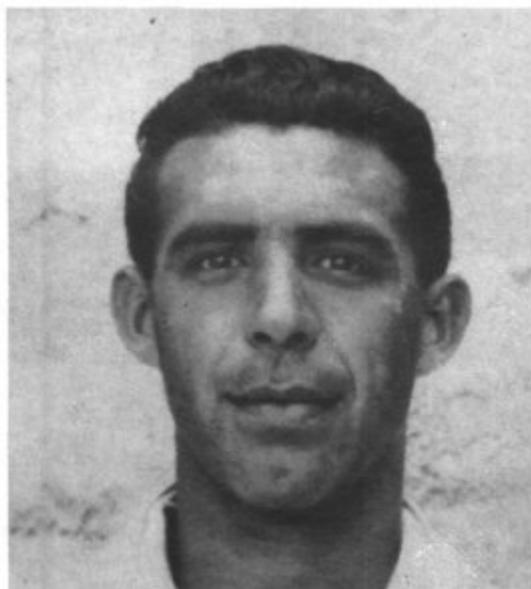
PRIMERA VUELTA

21 O.	Costa	Artà,	6	Murense,	2
28 O.	Pérez	Montuiri,	4	Artà,	0
4 N.	Rigo	Llubí,	3	Artà,	2
11 N.	Costa	Artà,	1	Santanyí,	3
18 N.	Gelabert	Santiago,	1	Artà,	1
25 N.	Simó	Artà,	2	Pollença,	3
9 D.	Pérez	Artà,	1	Campos,	0
8 M.		J. Sallista,	2	Artà,	2

(1) Después de unos años de ausencia volvióse a instaurar la categoría de tercera regional.

JOSÉ BISBAL GINARD «BORRÓ»

Ejemplo de entrega y amor a los colores del Artà, virtudes que en vida supo impregnar y transmitir a sus hijos.

JOSÉ PICÓ FORTEZA

También fallecido, accedió a la presidencia en Enero de 1951 y la dejó en agosto de 1952.

SEGUNDA VUELTA

23 D.	Rigo	Murense,	1	Artà,	0
8 E.	Pérez	Artà,	1	Montuiri,	1
13 E.	Costa	Artà,	2	Llubí,	0
20 E.	Simó	Santanyí,	2	Artà,	0
3 F.	Pérez	Pollença,	2	Artà,	1
17 F.	Rigo	Campos,	1	Artà,	1
24 F.	Costa	Artà,	1	J. Sallista,	1
21 M.	Simó	Artà,	6	Santiago,	0

CLASIFICACION

Santanyí,	25 puntos
Pollença,	19 «
Montuiri,	19 «
Murense,	16 «
Llubí,	16 «
J. Sallista,	15 «
Artà,	13 «
Santiago,	11 «
Campos,	10 «

FIESTAS «SANT SALVADOR»

6 Agosto 1952

ARTÀ, 4 - HOSTALETS, 4

Abajo una formación del C.D. Artà, A. Llabrés - Blanes - A. Lisieghan - José Maria - Mínguez y Sureda, de pie. Agachados: Salvador - Bisbal - Nicolau - J. Llabrés - Salas y Palou.

TEMPORADA 1952 - 53

La esperanzadora trayectoria del club no se vió amenazada ni siquiera interrumpida con la dimisión de la Junta Rectora al final de la temporada.

El alcalde, Juan Amorós Mójér, entusiasta aficionado y vicepresidente fundacional, convocó en la Casa Consistorial a las fuerzas vivas del deporte artanenc al objeto de consensuar el nombramiento de un máximo mandatario con vistas a afrontar una nueva y prometedora singladura dados los sólidos auspicios que venían apuntando los jóvenes valores de la cantera local.

Antonio Cursach Ferragut, deportista de pro y de raíces ciclistas, fue sorprendentemente la persona elegida para regir los destinos de la sociedad encabezando el renovado elenco directivo.

JUNTA DIRECTIVA

Presidente,	Antonio Cursach Ferragut
Vicepresidente,	Damián Vicens Pastor
Secretario,	Pedro Ferrer Sancho
Tesorero,	José Bonnín Palou
Vocales,	Bartolomé Amorós Tous
	Juan Terrassa Quetglas
	Miguel Amorós Sancho
	Ramón Ferrer Piris
	Miguel Flaquer Amorós
	Bratolomé Bisbal Ginard

COMISION DEPORTIVA:

Miguel Ginard Cursach
Mateo Flaquer Amorós
Jaime Casellas Flaquer

SECRETARIO TECNICO:

Miguel Fuster Vives

ANTONIO CURSACH FERRAGUT

Dinámico y eficaz presidente durante la temporada
1952 - 53

CAMPEONATO TERCERA REGIONAL GRUPO «PUEBLOS»

PREPARADOR FISICO: Miguel Oliver «Capellano».

JUGADORES: Domenge, Caballero, Salvador, Alzamora, Sureda, Salas, J. Piris, A. Llabrés, J. Llabrés, Blanes, Bisbal, Tano, Danús, Nicolau, Femenías y Lucio.

PRIMERA VUELTA

19 O.		Artà,	2	J. Sallista,	1	
26 O.	Prats	Salinas,	0	Artà,	5	
2 N.	Sureda	Artà,	1	Aguilas L.P.,	0	
9 N.	Fiol	San Juan,	2	Artà,	6	
16 N.	Estelrich	Artà,	2	Murense,	1	
23 N.	Prats	Campos,	3	Artà,	3	
8 D.	Quetglas	Artà,	3	Llucmajor,	1	
21 D.	Costa	Descardazar,	1	Artà,	0	
20 E.	Estelrich	Llubí,	2	Artà,	2	(1)
28 D.		Artà,	2	La Salle S.M.	0	

SEGUNDA VUELTA

6 E.	Florit	J. Sallista,	2	Artà,	2
18 E.	Serrano	Artà,	4	Salinas,	2
25 E.	Costa	Aguilas L.P.,	2	Artà,	1
1 F.	Quetglas	Artà,	5	San Juan,	2
8 F.	Serrano	Murense,	3	Artà,	0
1 M.		Llucmajor,	1	Artà,	0
8 M.	Serrano	Artà,	2	Descardazar,	0
15 M.	Florit	La Salle S.M.,	3	Artà,	2
22 M.	Costa	Artà,	6	Llubí,	3
29 M.	Estelrich	Artà,	4	Campos,	0

(1) Suspendido a los 70 minutos por agresión del público local al árbitro y jugadores visitantes. El Comité de Competición confirmó como resultado final el de empate a dos goles como figuraba en el momento de la suspensión.

CLASIFICACION

C.D. Artà,	27 puntos
J. Sallista,	25 «
Aguilas La Puebla,	25 «
Llubí,	22 «
Murense,	21 «
La Salle S.M.,	21 «
Campos,	20 «
Descardazar,	20 «
Llucmajor,	20 «
Salinas,	11 «
San Juan,	7 «

FINAL CAMPEONATO TERCERA REGIONAL DE BALEARES

28 Junio - Arbitro Sr. Simó
 ARTA, 1 - FERRIOLENSE, 1
 Goleador: SUREDA

5 Julio - Arbitro Sr. Martorell
 FERRIOLENSE, 2 - ARTÀ, 1
 Goleador: Salas

FERRIOLENSE y ARTÀ ascienden a Primera Regional.

«RECORDS DE SAMA»

Quan el Déu deurat es llevava el matí, allunyant les ombres de la nit, el guerrer vingut de les Illes Occidentals, les Ginnèsies, untava el seu cos amb oli de llenrisca, després en per-simònia endreçava l'equip que era molt

senzill, però no menys mortal que les altres armes. Les fones, els projectils de plom i de pedra, una llança de canya i un punyuet de coure.

El record dels seus companys morts a terres romanes i l'imatge de la seva terra que portava dins del seu cor, l'ajudarian a lluitar a la darrera batalla a les portes de Cartago.

Aníbal passa revista a les tropes conscient que els veterans que passen els Alps amb ell son pocs i cansats, i els reclutes, fills de Cartago,

inexerts, no eran enemics per les motivades tropes d'en Corneli que ensu-maven el ric botí de la Capital ma-dura i a punt de caure com la mel.

Na Dido a l'Olimp plora per Cartago.

Els Déus protegiran Roma.

Quan torni la foscor, els plors de les dones i els crits dels vencedors es confondran.

Ferit, a terra, el foner de les Illes Ginnèsies, mira al cel ara enfosquit, veia una estrella molt lluenta i llun-yana, la coneixia bé. A les nits de l'in-fantessa el seu pare li deia: «Fill meu, per trobar aquest lloc, segueix aques-ta estrella i a la nostra illa et porta-rá». Quan lluites a ultramar mira de nit aqueixa estrella.

N. BELTRAN

Dècimes desbaratades

Un autocar d'AUMASA
llaurava a n'es Lligats nou
quan un misser de cocou
se menjava tot «RUMASA»,
Un cabot va dir: —Això és massa!
as temps que sembrava Aubarca,
se posà dins una barca
i sen va anar a s'Argentina,
per veure sa seva nina
qui llegia es diari «Marca».

Un horabaixa sol post
una gallina de Raixa,
s'en duqué dins una caixa
s'edifici d'Es Rebost,
li posaren un impost
per pagar a Catalunya,
i un granot de La Corunya
estudiava es batxiller,
quan un gorrió teulader
a Cuba feia sa grunya.

Una mosca d'Ariany
qui fumava amb xigarrera,
empaltava una pomera
damunt es puig de Bonany;
es dissabte de cap d'any
un llagost de Ses Salines,
etsecaiaiva sivines
ben enmig d'es Polo Nord
perquè va veure un ca mort
qui sembrava cent ausines.

ES PORQUERET DE SA PELLISSA

Comercial
ARTA

EN ARTA:
Carrer de Clutat, 26 - Tel. 56 21 48

EN MANACOR:
Polígono Industrial
C/. Menestrals, 11 - Tel. 55 58 11

BAILLE

B.C.S. Taladoras y Segadoras

Per més informació:
Cridar al Tel. 83 61 48

Massey-Ferguson. Tractores	
CONDOR	Motocultores y Motobombas
BATLE	Empacadoras • Rotoempacadoras y Sistemas de riego
ZAZURCA	Equipos preparacion Tierra y Siembra
AGUDO	Cubas de vacío
MONDIAL Y OPEM	Motosierras
CAVARA	Pulverizadores
CASPARDO	Barras de Corte
JUSCAFRESA	Remolques
BLANC	Peadoras de Almenras
BRUN	Abonadoras

Al Pare Jaume Tugores, en prova d'agraïment

Molt estimat Pare Jaume Tugores, jo vos dedic de gloses un bolic com floretes té la vauma; el romaní duu la pauma d'aroma és el més ric. Pare Jaume vos sabeu quina és vostra malaltia, resignat i amb valentia heu abraçada la Creu de Crist, i bé la dureu fins que arribi vostre dia. És un mal que no té cura vos mateix me vàreu dir, de sorpresa em va venir omplint mon cor d'amargura, tal vegada per ventura si Déu vol, no serà així. Tots sabem sa medicina molt s'està adelantant, mentres un vagi alenat guiat per la ma Divina, la nostra vida camina. La Verge ens està mirant. Ella vos dona la mà, teniu bona «companyera», vos durà per la draçera Sacerdot i Franciscà, sé cert que ella vos voldrà 'segut a fila primera. Però no serà per ara, n'heu d'estar ben convençut, és dèbil vostra salut però feis molt bona cara, no seria cosa rara vos es mal 'guessiu vençut. Des de la revista vui fer-vos aquesta glosada, la vos teniu ben guanyada, en l'Artà fora fer trui tot clar, sense cap embui, feieu feina refinada.

Pare Jaume Tugores

Articles de qualitat, i coses desconegudes que per vos les hem sabudes, per tot arreu heu cercat, a n'el poble heu agradat i les gràcies heu rebudes. I és que de la revista ereu col·laborador, sense mai demostrar-ho perquè no sou egoista, amb art de periodista ho fereu de lo millor. Articles de tota casta, i glosats en molta rima, quan un lo que fa estima sempre hi posa bona pasta. Vostra feina qui la tasta de llegir-la no escatima.

En gloses fereu sermons, també moltes codolades, vos surtien encertades i molt fines les cançons: En teniu a farfallons en vostre arxiu d'amagades. Tothom vos anyorará i jo seré el primer, ja em direu lo que he de fer si no em podeu ajudar en les gloses de l'Artà, ja que escriure bé no sé. Per vos era corregit. ¡Quina feina vostra ploma! aquí un punt, allà una coma, tot quedava desxernit, un mallorquí ben escrit. Vos mareixeu un diploma. Vostra crònica esperada serà per tots cada mes, tot lo bo és per demés a n'el públic li agrada. Quan acabeu la fumada tornareu 'gafar els papers. Si una persona descansa llavó hi torna més valent, la tasca pren, i content hores fa i no se cansa de feina, i la balança dona el pes suficient. Alà idò, molt de coratge, seguigueu en Pau i Bé. Rebeu d'En Toni Butler aquest petit homenatge, per mi sou un personatge que sempre alabaré.

Vostre amic

ANTONI GINARD CANTÓ a) BUTLER

Artà, agost de 1992

INSTALADORA JOAN

Av. Costa i Llobera, 44 - 07570 ARTA - Tel. i Fax 83 62 79

Bons escrits sobre la nostra comarca

V

ARTÀ EN EL SEGLE XV

Seguim girant l'esguard cap enrere, cap al nostre enre artanenc i afortunadament trobam continuada l'obra de don Llorenç Lliteras en la tasca desplegada per un altre fill d'Artà benemèrit, l'incansable don Toni Gili Ferrer.

Don Llorenç Lliteras al morir havia deixat casi llesta i a punt de publicar la història del nostre segle XV comarcal; però al no haver-la duita ell en vida a la impremta, tenim notícies que aquells escrits seus han quedat guardats al arxiu familiar dels seus hereus i possiblement si qualque mà amorosa no els treu a llum algun dia, romandran ja per a sempre com a obra inèdita. Què hi farem!

Però és cert, com deim en mallorquí, que *mai moren batles*, encara que es tracti de batles competents. Per això i per a sort nostra, don Toni Gili, revestit de coratge, l'any 1983 va emprendre la tasca de continuar la començada per don Llorenç amb la publicació de *Artà en el siglo XIII* i *Artà en el siglo XIV*, obres de què parlàrem a l'article anterior. Don Toni Gili creim que no aprofità les dades arrellegades pel seu antecessor per tal de publicar *Artà en el segle XV*; se va servir de dades més bé arrellegades per ell, però amb el fi de donar unitat a tot el «corpus» històric artanenc, va senyalar el *Segle XV* com a tom III ja que don Llorenç havia senyalat el *Siglo XIII* com a tom I i el *Siglo XIV* com a tom II. Aquesta decisió de donar unitat a tota la Història d'Artà ens sembla ben encertada, puix així se sol fer en obres voluminoses encara que sien escrites per distints autors.

ANTONI
GILI
FERRER

A don Toni Gili —tots ho sabem— la història i especialment la història local el té encisat i, gràcies a aquest encís, podem saber nosaltres avui moltes coses del nostre passat que, d'altra manera, romandrien ocultes per a sempre en els distints arxius, inassequibles normalment per a la immensa majoria de persones. Sí, don Toni, encara jove, diguem-ho així, ja té un «curriculum» històric ben interessant:

—*Contribución al Rectorologio Artanense*. 1975. És una separata del Butlletí de la Societat Arqueològica Lul·liana.

—*Historia de la Ermita de Betlem*. 1975.

—*Sebastián Gili Vives. La lealtad con*

Dios al servicio de los hombres, publicada en col·laboració amb el P. Teófilo Aparicio. 1976.

—*El P. Antonio Linás y su entorno familiar*. 1978. És una altra separata del Butlletí de la Societat Arqueològica Lul·liana.

—*Ermitaños Insignes de Mallorca*. 1978.

—*Història de Sant Salvador d'Artà*. 1979.

—*Artà en el segle XV*. 1983.

A més de les obres citades, són molt nombrosos els articles de caràcter històric sobre temes artanencs publicats per don Toni Gili, sobretot damunt la nostra revista local BELLPUIG.

Però girem la vista cap a l'obra *Artà en el segle XV* que en realitat és l'objecte del present article. En aquesta obra don Toni Gili examina primerament i sota l'epígraf *La vila*, entre altres punts, les nostres antigues cases, places i carrers, els pous públics que hi havia en aquell temps remot, per exemple, el Pou d'Avall, el record del qual encara ara perdura en el nom d'un dels nostres carrers; els camins (camí a la Ciutat de Mallorca, camí de la Torre, camí del Racó, camí de la Bedeia...); l'ensenyança que possiblement a principis del segle XV se seguia donant al monestir de Bellpuig ja que encara ara a una de les seves sales esbucades li diuen *es col·legi*; els noms dels cirugians i barbers artanencs, que se veu que antigament anaven com a plegats...; en el capítol *Sant Salvador*, se'n recorda que la nostra imatge de la Verge —que fou restaurada l'any 1952— se va col·locar al Santuari precisament en el segle XV, quan els monjos Premonstratesos deixaren Bellpuig, que era on abans es venerava; també evoca don Toni en el mateix capítol com se feien llavors les festes de Sant Salvador i sembla que fa 500 anys se celebraven en la mateixa data d'ara, o sigui dia 6 d'agost, i és curiosa la notícia —*nihil novum sub sole*— que a principis del segle XV (l'any 1402) el bisbe de Mallorca dóna permís «per a col·locar un altar portàtil fora de la capella», talment com se fa ara, d'ençà d'uns pocs anys, per tal de poder agombar més gent i, per què no dir-ho?, perquè tothom pugui estar més fresc en dies tan calorosos. Per les festes de Sant Salvador d'aquell temps llunyà no hi havia «verbenas», ni futbol, ni coses per l'estil, però en canvi hi havia *corregudes d'oca* les quals par que fossin molt ben vistes del Governador de Mallorca «perquè així es preparaven molt bons rossins per a la custòdia i defensa de l'Illa». És clar, aleshores se vivia sempre en el temor d'una

nova incursió sarraïna i calia anar ulls espolats. Com ja se sap, antigament Artà i Capdepera (l'Almudaina d'Artà i el Cap de la Pera) eren tot u i el nostre batle tenia atribucions damunt el sots-batle del Cap de la Pera, però en realitat no podia posar-les en pràctica si no se trobava el batle d'Artà, ell, personalment, a Capdepera. I això —sempre han passat coses—, no en duia pocs de conflictes i lluites i topades i col·lisions... A vegades el sots-batle del Cap de la Pera dilatava l'execució alguna sentència, pels motius que fos, i el perjudicat, naturalment, recorria el Governador perquè se fes justícia. Aquests recursos solien acabar en una severa advertència del Governador al sots-batle dient-li que si no complia immediatament la seva obligació, li enviaria el batle de l'Almudaina d'Artà perquè la complís, pagant les despeses que això pogués ocasionar el sots-batle del Cap de la Pera. Quant a la *Propietat rústica* i després d'una breu introducció sobre els *alous* i les *terres d'alou*, don Toni Gili passa revista a les principals possessions de la comarca i llurs propietaris (La Bedeia, Benialgorfa, o sia l'actual Ermita de Betlem, La Carbona, La devesa de Ferrutx, La Duaia, Les Eres, La Jordana, Morell, El Racó, Salma, Sant Jordi, La Torre de Canyamel, El Verger, etc.).

Don Toni Gili en el seu llibre *Artà en el segle XV* no transcriu els documents originals ni fa l'estudi dels fets històrics, com feia don Llorenç Lliteras en les seves obres *Artà en el siglo XIII* i *Artà en el siglo XIV*, però en notes a peu de pàgina don Toni assenyala ben clarament d'on ha tret les notícies que dóna, per si qualcú vol o voldrà algun dia comprovar-les.

En poques paraules, una obra molt valuosa, escrita en català, d'unes 250 pàgines distribuïdes en 14 capítols i bastant de part gràfica. Segons notícies de bona font, aquesta obra serà continuada a dins poc temps en la publicació d'*Artà en el segle XVI*. Enhorabona per endavant!

J. SARD

AUBARCA... «MON AMOUR»!!!

Es mateix efecte que un violador em va fer un home malcarat amb un ca de caça dins el cotxe que pujava d'Aubarca i em digue:

«Si deixau es cotxe aquí pot ser en voler-vos-ne anar trobareu sa barrera tancada amb pany i clau».

Supòs que era un pertanyent a sa colla o quadrilla que tendran sa caça llogada i que per això es creuen que són ets únics propietaris d'aquell paradís.

I en deim una quadrilla perquè talment pereixen contemplant es campament que han disfrutat dins Penya Roja.

Es clar que a noltros no mos atura nigú i manco si és un estrupador d'aquelles màgiques terres a on hi floquen des de ses canyes Fètleres fins a s'orquídea més rara i subtil, des de es sebetlí fins a aquells aucells exhaurits com sa sol·lera i sa terrola que niuaven baix de ses garbes per dins Es Blanquers o Na Fonoll.

No fa tants d'anys Aubarca es conreava tota i mantenía una vintena de famílies; pastor, porquer, etzequelladors, hortolans que a s'hivern feien oli, parallers, coidors d'oliva... Tot estava tan ben cuidat com es sementers de Can Pintor, ses tanques prop de ses cases d'on sa madona sonava es corn a punt d'es migdia, hora d'anar a posar sopes.

que llueix en es seu cim, senyals de profanació tècnica com feren ara els meteoròlegs amb el Puig Talaia Freda.

Història.

Petjades d'història petita de carboners i calciners. Petjades d'arrabassadors de paumes de cabres i traginers.

Vides autèntiques xucladores de la saba de la terra a la que conservaven perquè la sabien mare nodridora de totes les necessitats humanes. I molt més avall la mar.

Barraca dels carabiners, celadors de la mar d'on podia i de fet venia el contraband. Tabac algerià o marroquenc que les barques depositaven damunt s'arena i ets homes traginaven a correuita cap a s'interior de s'Illa.

Barcades cap a Ciutadella.

I mariners que pujaven a Ses Cases per tal de canviar un covo de jarret amb qualca dotzena d'ous. O una tonyina amb un cabrit.

Foc en es forn i per un parell de dies peix a balquena mentra es mariner portava a ca seva carn fresca i desitjada.

Mel.

Ermitans de Betlem cuidan caeres dins Es Verger.

Perquè deim Aubarca però dins ella hi caben molts de llocs.

De fet Sa Torre d'Aubarca està dins es lloc de Sa Cova.

Artà no coneix molt bé Aubarca.

Ès un camí difícil.

Ret més arribar a Cala Torta o a Cala Mitjana.

Aquestes cales són com sa cloveia de sa fruita saborosa.

En el fons, dins el cor la molssa es diu Saulonar, Pedra d'es Pont, Font Celada, Arenalet, Penya Roja, Es Single, Triquet d'es Moro, Font de Sa Vaca, Font d'ets Huguers, Es Galleric, Esglésies Noves, Es Matà i Es Puig Morei.

Mans estranyes, han estès son poderiu per dins cloves i comellars de l'antic «Barat Jucat» d'es serrains.

Han posades roques davant es portells per tal de impedir-ne es pas. D'això en parla l'editorial. Noltros sols voldriem fer-vos arribar una part de la màgia que brolla d'es pedregueram dels sementers de Font Celada quan fan la conjunta amb penyes d'es Saulonar.

La grandiositat del single vist d'arran de s'arenalet o la quietut de Font Celada un dia d'agost amb vent Terral.

Records de dies amargs quan uns homes pel fet de pensar diferent hagueren de fer vida eremítica per dins es veinat Verger tot un indret artanenc que traten de furar al disfrut dels ciutadans d'Artà.

Perquè és un disfrut passar Es Coll d'Aubarca, saltar Es Coll Pelegrí i amollar-se cap a Sa Font de Sa Vinyassa i traspasant Cas Pintor, devallar per Sa Font des Diumenges cap a Font Celada.

La platja és visitada a l'estiu per centenars d'embarcacions que just fet ranxet de raons o serrans reials prenen es bany vora l'arena dins l'aigua més clara de tota la Mediterrània.

S'Arenalet tal volta una mica més abandonat. Pot ser ses corrents marines treuen més brutors a s'hivernada.

A primer hora del matí, el món d'Aubarca pareix acabat de sortir de mans del Creador. Cal no girar-se cap a En Tudossa

És tot un territori.

Un micropaís, trescat pels inconformistes, pels qui ho volen tot autèntic i de veritat.

Encara s'hi crien pegellides però no poguerem trobar tremolitja.

Per tant els dies de vent terral no serà fàcil pescar mabres. Però una mica més endins aranyes i raons. Vaques, donzelles i serrans. I més endins encara per dins Holanda tords i grivies, serrans reials i a currican sirvies i escorbais.

Qualca llobarro per Sa Falconera.

Tot una llista de restaurants de cinc forquetes sense oblidarnos del dentol i s'anfòs qualca cap roig i una escòrpora.

Ja ho crec que els «d'elite» no hi volen gent externa enc que sia d'Artà. Es que més hi tenen dret perquè de l'antigor les ve en ets habitants de sa península artana, prendre caminói i parti

a sa pescada, a sa cercada d'esclatasang quan n'era temps, i a sa cuita de flors de camemil·lera, per tal de tenir remei damunt sa sala.

Ara necessitarem permís d'uns externs, uns forasters que pretenen posar barreres a es cap.

No, Mallorca no s'ha de conservar per uns quants.

Si pot esser n'han de gaudir es que tenen sensibilitat per sa seva ingràvida bellesa. Es qui passen per damunt la Terra de puntets per tal de no espenyarla. Es qui somien sortides de sol vora el faralló o postes més enllà d'En Porrassar.

No intenteu fer-la vos vostra.

Compartiu-la.

Mallorca, Es Saulonar, Es Verger, Aubarca, es tan gran que n'hi ha per tots.

S. G.

PERROS CARNICEROS

Fueron apresados en una finca particular después de haber matado ocas, gallinas y palomos. Sedientos, escualidos con evidencia del hambre y el abandono.

Ignoramos si fue encontrado su dueño. Lo que sí sabemos es que de no ser encerrados hubieran aumentado sus correrías atacando el ganado que hallaran en su camino.

Ellos no son los culpables sino quienes les cuidan mientras les son útiles, abandonándolos a su suerte después.

Sucedió el día 13 de septiembre durante la feria. El celador se hizo cargo de ellos después de unas horas.

Mientras tanto comieron y bebieron.

Sencillamente porque la culpa es de otros.

HORÓSCOPO

Atento el **ARTÀ** a las necesidades de nuestros lectores, ha requerido los servicios de una astróloga para ir publicando mensualmente los horóscopos, precisamente localizados en la Comarca. Es imprescindible para los pronósticos del día y mes del nacimiento, pero juegan asimismo las coordenadas geológicas en las que discurre la vida del portador del correspondiente signo. Por lo tanto a partir de ahora, de la mano de Margarita tendreis constancia de vuestra posición en el Cosmos según determinen los astros. Que la suerte os sea propicia.

ARIES: 21 marzo - 20 abril

Regido por Marte.

Número afortunado: 14

Hace falta ver claro y consolidar tus relaciones. Nuevos encuentros? Se prudente y nada de impulsividad. No serán siempre apacibles los contactos con los amigos. En cuanto a los invitados procura hacer una selección. En familia haz que el tiempo arregle las cosas. Te llevarás muy bien con los Geminis.

Salud: No te cargues con demasiados compromisos, procura descansar.

En tu vida social altos y bajos. Tienes que exigirte lo máximo de ti mismo para llevar a buen puerto las iniciativas que ya habías tomado, antes de emprender nuevos proyectos. Mi consejo es que tengas en cuenta las críticas de terceras personas, amigos o enemigos. Eso te ayudará a mejorar en tu actividad.

TAURO: 21 abril - 21 mayo

Planeta Venus

Número afortunado: 2

Aun estás navegando en alta mar, pero mientras estás indecisa podrías tener encuentros y establecer el diálogo con el ser que quieres. Todo se arreglará muy pronto. Procura reencontrar a tus amigos y cultiva tus aficiones. Buenas relaciones con la familia y con las personas del signo Libra.

Salud: No trates con negligencia las molestias pasajeras. Cuida tu espalda.

Encontrarás la solución a asuntos de orden práctico. También podrás mejorar tus relaciones con tus superiores y colaboradores. Se prudente y racional y el éxito lo tendrás asegurado.

Mi consejo: Un fin de semana diferente te hará mucho bien, al cuerpo y al espíritu.

GEMINIS: 22 mayo - 21 junio

Regido por Mercurio

Número afortunado: 2

Toma coraje con ambas manos, este será el momento para ti de decidirte a dar un salto hacia lo desconocido. El futuro es todo lo que importa. Lo más interesante de todo es que será completa-

mente diferente del pasado. Aunque tengas que luchar muy duro por el dinero para hacer este cambio, lo conseguirás. La profundidad de tus emociones tal vez te sorprenderá durante el verano. Rabia y hasta celos pueden salir a la superficie pero piensa que cualquier cambio, a largo término será beneficioso para ti.

Salud: tus dolores reumáticos mejorarán. Haz ejercicio suave, camina y si puedes practica la natación.

Mi consejo es que no te dejes llevar por el pesimismo, saca fuerza de tu doble personalidad.

cáncer

CANCER: 22 junio - 22 julio

Regido por la Luna

Número afortunado: 3

Poco a poco tu vida sentimental será más intensa y tus relaciones afectivas más armoniosas. Sigue tus impulsos y cultiva la amistad de tus amigos, su ayuda y compañía te harán mucho bien. Muestrate comprensivo en familia. Los encuentros con personas Geminis te estimularán.

Salud: Haz ejercicio al aire libre.

En tu relación con los demás verás las cosas más claras pero sobre todo no dejes de cumplir con los compromisos anteriores. Tampoco dejes nada para mañana, aunque las pequeñas cosas de cada día te den algún que otro dolor de cabeza. Situación financiera en vías de recuperación.

Mi consejo es que guardes la moral bien alta y tengas confianza en el porvenir, de momento sólo te pueden venir cosas buenas.

LEO: 23 de julio - 23 agosto

Regido por el Sol

Número afortunado: 3

Amores, niños y las pequeñas cosas cotidianas te crean más dolores de cabeza de los que ahora necesitas. Todas tus energías tienden a volar hacia el futuro, pero todos los que te rodean parecen determinados a sujetarte en el presente cuando no en el pasado. Dentro de una semana puedes sentirte tan fastidiada que decidas hacer una especie de huelga en tu propio beneficio. No seas demasiado impetuosa, el amor vuela bajo hasta final de setiembre sobre todo porque tu lo quieres así aunque a partir de estas fechas puedes tener una experiencia personal muy intensa. También recibirás una sorprendente cantidad extra de dinero. De algún lado caerá.

Salud: Toma media hora para ti, relájate en la penumbra, sola, y piensa en cosas que te causen placer. Puedes hacerlo a cualquier hora del día, te sorprenderá lo bien que te sientes después.

Virgo

VIRGO: 24 de agosto - 23 septiembre

Regido por Mercurio.

Número afortunado: 21

Unos pequeños roces y malentendidos se aclararan, no dramáticos nada pues no hay motivo. El afecto de los amigos te devolverá tu seguridad. Acepta las invitaciones que te hagan y en familia haz prueba de buena voluntad. Te entenderás bien con los Escorpis.

Salud: Pon remedio con urgencia a estas molestias que tienes, pues aunque no son graves en sí, están arruinando tu vida cotidiana y esto no lo tienes que permitir. Esto también te hace sentir más sensible y en estas circunstancias te pueden herir muy fácilmente aún sin intención de hacerlo.

Tu eres muy tenaz pero ahora trata de ser más adaptable. Reflexiona antes de emprender nuevas cosas y no te dejes distraer por cuestiones secundarias. Mi consejo es que no seas demasiado obstinada y acepta consejos pues estás en baja forma y necesitas ayuda.

Libra

LIBRA: 24 septiembre - 23 octubre

Regido por Venus.

Número afortunado: 11.

Las relaciones humanas son la sangre de tu vida, ahora ellas llenan cada uno de tus pensamientos. La luna llena induce a tu compañero ha hacerte la vida algo así como el paraíso pero trata de no esperar demasiado. Si te sientes un poco frustrada alrededor del 19 puede que tus aspiraciones demasiado altas sean la causa.

Situaciones variables: evita las discusiones y eliminarás los malentendidos. En fin de semana todo irá bien. Contactos un tanto nebulosos con la familia pero perfecto entendimiento con los Sagitario. **Salud:** Sigue un buen régimen, pero no para adelgazar y procura no cansarte demasiado. Haz ejercicio suave. Todo lo que hagas este verano te servirá de experiencia en tus aficiones favoritas, y tal vez te ayuden en el futuro a encontrar un trabajo.

Probabilidades de recibir noticias excitantes de un lugar lejano.

Escorpión

ESCORPION: 24 octubre - 22 noviembre

Lo rigen Marte y Plutón.

Número afortunado: 4.

Excelente quincena. Entendimiento perfecto con el ser amado y también con los amigos, pero a éstos últimos no les hagas demasiadas confianzas. Éxito social, nuevas amistades. Relaciones tranquilizadoras con la familia y con las personas del signo Géminis.

Salud: Podrías empezar una cura estética o de masajes, has descuidado un poco tu cuerpo ultimamente.

En tu vida social todo será más fácil. Arregla lo que tengas pendiente a fin de poder tomar nuevas iniciativas. Se te presentarán situaciones confusas pero obtendrás ventajas de orden material. Buenas relaciones con tus colaboradores.

Mi consejo es que pongas más orden en tus cosas personales. Tienes que mirar tus asuntos desde un otro ángulo diferente a como lo hacías hasta ahora porque algo ha cambiado en tu vida.

Sagitario

SAGITARIO: 23 noviembre - 21 diciembre

Planeta Júpiter.

Número afortunado: 4.

La situación se aclara poco a poco y las relaciones vuelven a ser más tranquilizadoras y fluidas. Te sentirás entusiasta y harás planes con los amigos. Cultiva tus aficiones. Escucha los consejos de tus «ancestros» y a los del signo Cáncer.

Salud: Estas llena de energía, utilízala sabiamente. Te cuesta empezar una cosa pero cuando has decidido ir adelante nadie te puede parar, sólo tu.

Te sentirás emprendedora, enérgica, llena de proyectos y puedes dar a tu trabajo un nuevo rumbo. Te organizarás bien pero termina los proyectos que están en marcha antes de las vacaciones. Mi consejo es que ya que tienes buenos recursos aprovéchalo en tu favor.

Capricornio

CAPRICORNIO: 22 diciembre - 20 enero

Saturno

Número afortunado: 8

Situación interesante pero igualmente muy movida. Para los que aún están solos, grandes posibilidades de nuevos encuentros. Muéstrate suave con el ser querido y no discutas demasiado con los amigos. Se diplomático en sociedad. Hay un poco de inquietud en la familia pero entendimiento perfecto con los Géminis.

Salud: Tienes que descansar más y relajarte pues lo necesitas mucho. En tu vida social organízate muy bien pues tendrás muchas cosas que hacer.

También hay novedades a la vista. Buenas relaciones con tus colaboradores. Se prudente en cuestiones de dinero de momento hasta que tengas nuevos ingresos.

Mi consejo es que no desoigas el aviso de las personas que trabajan contigo pues pueden beneficiarte.

Acuario

ACUARIO: 21 enero - 18 febrero

Planetas que lo siguen: Urano y Saturno

Número afortunado: 14

Te espera un periodo lleno de intensidad de comprensión y afinidades con el ser amado. Consolida lo que has conseguido. Contactos interesantes con los amigos cuyo círculo se agranda. Todo va bien en familia y con los Géminis. En cuanto a la

Salud: va bien pero un poco de moderación en la comida no te hará ningún mal. También todo es positivo en tu vida social y además te sentirás enérgica y emprendedora. Encontrarás soluciones rápidas y tendrás ideas más o menos geniales. Puedes pasar muy buenos momentos con la gente que te rodea sobre todo si sabes escucharlos.

Mi consejo es que no abandones tus conocimientos culturales, sino que los incrementes, sólo te pueden dar satisfacción. Toma tiempo para dedicarlo a estas cosas que has abandonado momentáneamente a causa del trabajo. Recupera tus aficiones.

Piscis

PISCIS: 19 febrero - 20 marzo

Regido por Neptuno y Júpiter

Número afortunado: 21

Sales por fin de un periodo un poco complicado y retomarás confianza en ti y seguridad en lo que hagas. No dudes en hacer proyectos con los amigos pues es un tiempo favorable. Mejoran las relaciones en familia, os comprendereis mejor, pasará algo que os unirá. Entendimiento perfecto con los Cáncer.

Salud: dedica más tiempo a tu apariencia personal, no te abandones. En tu vida cotidiana, clara mejoría pero no te dejes distraer por eventuales imprevistos. Se optimista y constructiva. Procura mantener buenas relaciones con tus colaboradores pero no les hagas confianzas.

Recuerda que la fortuna sonríe a los audaces. Si tienes algo en mente que quieras conseguir arriégate, éste es el momento.

MARGARITA

L'ASSIGNATURA PENDENT... dels mallorquins. La nostra història

(Continuació)

VII

Abans d'aquest parèntesi estival, arribarem fins al final de l'èfmera independència de l'Illa de Mallorca amb monarques del Casal de Barcelona que des de feia unes poques generacions, també eren reis d'Aragó. No a l'inrevés com ens han volgut fer veure.

Segurament alguns dels lectors s'hauran extranyat en veure que en parlar dels reis Pere i Alfons posàssim entre parèntesi el número corresponent a la cronologia dels reis d'Aragó, això és degut a que mai cap d'ells es proclamà rei de Catalunya, seguiren essent Comtes de Barcelona endemés de Reis d'Aragó. Sols a les històries «oficials», es trobaran sempre sols com a reis d'Aragó i endemés en moltes d'ocasions amb una càrrega molt grossa de mala intenció.

PERE III.— (1349-1387) Com vàrem veure en el darrer article, el rei Pere conquerí tot el reialme de Mallorca entre els anys 1343 i 1344, a partir d'aquest moment ens deslligàrem bastant de la Catalunya ultrapiranenca amb la qual havíem format el regne de Mallorca i a partir d'ara el regne de Mallorca resta format per sols les Illes. El rei Pere en conservà el títol de regne i l'organització pròpia. Per tant en Pere III de Catalunya que era el IV d'Aragó, és En Pere I de Mallorca.

L'astúcia del rei Pere, de deixar que Mallorca seguís essent un regne amb una autonomia gairebé igual que quan era independent, féu que molt poca gent es preocupàs de les pretensions del casal Reial de Mallorca que inútilment reclamava la seva reinstauració des d'Itàlia.

La contínua ajuda que s'hagué de fer amb homes, dobers o vaixells al rei, per a les contínues guerres que tenia amb Castella, Génova i Sardenya, féu que el comerç decaigués ràpidament.

Com vàrem en anteriors capítols els jurats i consellers del Gran i General Consell eren elegits pels que sortien i a partir d'ara per privilegi concedit pel rei Pere seran elegits a sort.

JOAN I.— (1387-1396) En heretà la corona per la mort de son pare, no esperà que acabàs l'any per a modificar l'elecció dels jurats i consellers del Gran i General Consell, com que el partit que governava no li era favorable, per ordre reial foren nomenats nous jurats i nous consellers.

Naixement dels gremis.— Degut a les creixents desavinences entre cavallers i mercaders per un costat i pagesos i menestrals per l'altre aquests darrers començaren a organitzar-se en gremis. El que avui diríem sindicats d'ofici.

Els menestrals es queixaven de la mala administració, que eren els que més impostos pagaven, però encara que tenien desavinences amb els pagesos, els grans censals que cobraven els mercaders i cavallers, els quals recaien sobre l'erari públic, féu-los oblidar les desavinences, els uní el gran odi que sentien ambdós pels mercaders i pels cavallers.

L'any 1391, uns predicadors castellans procedents de Sevilla, arribaren a diferents ciutats catalanes convidant a la gent a saquejar les cases dels jueus i assassinar-los. No hem trobat constància de que arribassin a Mallorca però com veurem si hi arribaren les seves «cristianes» exhortacions.

Els mercaders i els cavallers devien molt als jueus, foren molt astuts, i en arribar a Mallorca les noves que hi havia hagut matances de jueus a València, (9 de juliol), acusaren a aquests d'usurers i desviaren l'atenció de pagesos i menestrals envers els jueus i saquejaren el Call, (2 d'agost), matant molts de jueus. Dins aquest mateix mes també foren saquejats els calls de Barcelona, Girona, Lleida, Perpinyà, etc.

El fet d'arrasar el Call, en lloc de calmar la part forana, encengué encara més l'odi dels pagesos envers cavallers i mercaders, contra la ciutat, i aquell mateix any diverses vegades davant les muralles hi comparagué un exèrcit de pagesos en pla amenaçador. Arribaren a un acord amb les autoritats ciutadanes però mesos més tard el rei Joan manà al governador que no es respectassin pactes, jutjàs i castigàs severament als revoltosos, foren executats els caps de la revolta. Igualment es féu a les altres ciutats catalanes.

Després d'aquesta destrucció no es tornà refer el Call, per afeïgit un segle més tard i des d'allà mateix, arribà la «santa inquisició», de tan trist i deplorable record.

Sant Crispí i Sant Crispinià. Patrons dels Sabaters.

Sols quatre anys més tard, el 1395, pel Port de Sóller vengué a Mallorca el rei Joan que fugia de la pesta que feia maig a la Península i amb una ostentació desmesurada s'instal·là al castell de Bellver, on durant quatre mesos fou una festa contínua de tota la cort.

L'últim rei del Casal de Barcelona

MARTÍ I.— (1396-1410) dit l'Humà. Succeí el seu germà Joan I per tant també era fill del rei Pere.

Durant el seu regnat el governador Hug d'Anglosola va dictra un complicat sistema d'elecció de jurats per així evitar les contínues discòrdies, però el que es féu per que hi hagués pau, tengué els efectes contraris, essent el mòbil de més disputes.

Mallorca fou visitada per l'hereu de Martí I que també es deia Martí, i era rei de Sicília per matrimoni. Els aristòcrates mallorquins li prepararen unes grans festes, perque no tengué temps de posar remei a la mala administració que es feia de la justícia i de l'erari públic, però així i tot, s'en preocupà, va destituir el governador i molts dels jurats que ho eren per amistat, rebaixà els impostos que havien estat augmentats arbitràriament, però se'n tornà fora haver acosneguit la pau.

Moria 4 anys més tard a Sicília, un any abans que son pare, deixant el Casal de Barcelona orfe d'hereu, per raons que veurem en el pròxim número amb el compromís de Casp.

Continuarà

TOMITO

FIRA DE SETEMBRE 1992

Pot ser la d'enguany hagi estat la fira millor des de la seva creació per l'ex-batle Joan Amorós Mojer.

Bona organització, gent al uf gran quantitat d'expositors.

Sobretot èxit arrollador de la mostra de Poni Galès feta a la Plaça del Pes amb l'assistència del semental «Blue de Bugarde» importat pels amics de Poni Galès, orgull nacional dels britànics però que es crià a tot el món i s'adapta a qualsevol climatologia.

La presa de pel del Ca de Bestiar mallorquí feta en El Collet i que va perdent interès de cada any.

Les mostres d'Artesania a Na Batlessa on hi verem N'Aina Cinta amb obra feta seva i dels seus alumnes. Brodats de punt mallorquí, ceràmica i una mostra de pintura de Llorenç Rayó que s'ha llançat definitivament a l'art plàstica sense oblidar la música que ha conrrear durant tota la vida.

Mostra Agrícola de Comercial Artà i Industrial de Ferreteria Pascual amb tots els demés comerços de la vila.

Mostra d'Agricultura anorreada per l'Europa Comunitària però així i tot capaç de produir aquestes caralasses exposada al bar Gran Via al costat duna britànica que riu de la feta.

I gent que ve que va, que se saluda. Gent que està contenta de contemplar la vitalitat d'un poble.

I qualca falc preocupada.

Com serà la del noranta-tres?

Ningú no té un duro!

Crisis a construcció.

Demà tanca a Binissalem la darrera fàbrica de sabates.

Al capvespre marató.

A córrer tothom.

Llum verda pel Polígon Industrial.

Au! Al-lots ja podeu destruir Sa Vinya d'es Morers. Ja podeu embrutar per a sempre el panorama que es destria des de les murades de Sant Salvador.

L'any que ve per Sa Fira en parlarem.

Roda el món i torna al Born.

Però quan hagin aixecat l'encimentada al comellar més preuat de l'entorn de la Vila, no tornarà jamai.

CRÒNICA DE LA MÚSICA POP ESPANYOLA

Capítol 17

1965 (i III)

Seguim recordant cançons, artistes i succeïts de 1965. Varem veure que la música pop autòctona del País tenia els seus màxims exponents a LOS BRINCOS. Aquell sorprenent llançament massiu de la casa Zafiro-Novola a finals del any 1964, amb tres formats discogràfics (Long-Play ò LP; Extended Play ò EP; i single), donaren com a resultat el que el conjunt fou lo més popular del any 1965 amb èxits consecutius al primer lloc de llistes: «Borracho», «Flamenco» i a finals d'any i primers messos del 66 amb «Un sorbito de champán». Si bé els Brincos no aconseguiren imposar la seva indumentària (capes i cascavells a les sabates), si varen ser els primers en fer un pop espanyol amb unes harmonies vocals i uns sons bens peculiars que culminaren amb un bon grapat de conjunts seguidors de l'escola «Brincos». Aquells joves de Madrid, que donaven que xerrar fins i tot a un «Telediario» que sortien a primeres pàgines de totes les revistes musicals del País i del estranger (de França i també Itàlia), que tothom admiraven es trobaran a finals d'any amb un llançament per part de la casa Columbia, d'un altre grup creat expresament per competir amb ells, i, fins i tot a intentar superar-los amb un cantant alemany anomenat Mike Kogel, es tracta de LOS BRAVOS. (Però això heu veurem al capítol dedicat a l'any 1966).

La discografia actual de Los Brincos al any 1965 era la següent: «Dance the pulga», «Bye, bye, chiquilla», «Cry», «Flamenco», «Nila», «Es como un sueño», «I'm not bad», «Shag it», «What's the matter with you», «I can't make it», «Don't doubt». (Tots de la primera «fornada» amb composicions pròpies i set temes cantats en anglès). Després vendran «Un sorbito de champán», «Mejor», «Tú me dijiste adiós», «Renacerá», «Sola», etc. Gravaràn també amb italià i francès, però no dugueren sort al estranger, i, a pesar, de que a França varen clasificar qualche cançó a les llistes pop no tingueren la repercusió que tothom pensava tendrien com a uns «Beatles espanyols». Això diuen els va frustrar bastant i, com veurem a altres capítols, serà una de les causes de la seva prematura disolució.

Mentres la casa Zafiro-Novola s'interessava per noms nous de la música espanyola, altres segells es decantaren per artistes més comercials i que poc aportaren al moviment pop d'aquí: així, la catalana Belter, més preocupada amb artistes com Manolo Escobar, Conchita Bautista o Los Jolly's, un trio de Valladolid que s'anomenaràn després Los Mismos amb Elena Bianco (que ara torna cantar en solitari) de líder. En Belter aquest any hi trobam a Los Brisks i a los Quandos, cantant temes com «Pepe serà papà» o intentant fer un nou ball aprofitant l'èxit del any en qüestió de ritmes «La yenka», i donant nom al propi «El quando», amb tot un disc de 12 cançons en variacions del mateix «quando». En Belter hi trobarem a gent com Los De La Torre, Los Stop, Los 3 Sudamericanos, etc., i es dedicarà fonamentalment a la música divertida, intrascendent, festivalera, estiuenca i comercial.

¿Vos recordau d'en Luis Aguilé?, per ell el 65 és un any de gra-

LOS BRINCOS son els únics que fan un pop netament espanyol i de entitat.

vacions a tot arreu: «Verde, verde», «Miguel e Isabel», «Es un secreto», etc...

Era curiós veure molts de noms d'artistes sudamericans triu-fant a Espanya es podria pensar amb allò de fer «les Espanyes», a la viceversa de la frase «fer les Amèriques», a la vista dels noms: Los Machucambos, Hermanas Benítez, Luis Aguilé, TNT, Lucho Gatica, Alberto Cortez, Leo Dan, 3 Sudamericanos, Hermanos Rigu-al, Elder Barber, Monna Bell, Digno García y sus Cariós, etc., etc. Per cert que aquests darrers dedicaven un tema a la famosa B.B. (Brigitte Bardot, l'actriu «sex symbol» del cinema francès), titulada així «Brigitte Bardot», a ritme de samba brasilenya que molts de voltros, pentura recordau.

Johnny & Charley feren furor aquest 1965, amb el seu nou ball «La Yenka».

MONTAJES SERVERA

SOLUCIONES CON GARANTIA

PUERTAS BASCULANTES

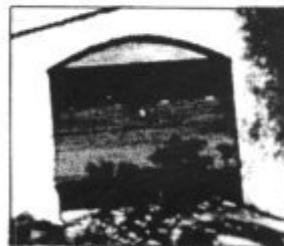
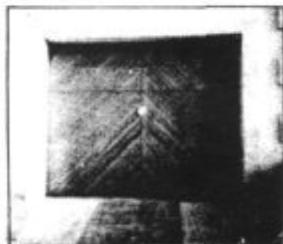
MANUALES, AUTOMÁTICOS O CON MANDO A DISTANCIA

CON MACHIMEMBRADO DE MADERA DE NORTE - TEKA - CHAPA PEGASO

MONTADAS EN SU GARAJE CONSTRUCCION

PIDANOS PRESUPUESTO

C/. PEP NOT, 59 - ARTÀ - TEL. 83 61 31

Un tema dedicat a cantar les excel·lències de la bellesa femenina, mentres a Catalunya, Los Sirex cridaven a tot pulmó allò de «Que se mueran los feos!», un tema que es va fer molt popular.

I en Raphael, un artista que afirmava la seva personalitat de cada vegada més, cantava a les hores temes ben recordats per els seus seguidors, la majoria dones de 1965: «Los hombres lloran también», «Casi, casi», i un nadalenc que havia cantat F. Sinatra «El pequeño tamborilero» que es convertí amb una clàssica del «Niño de Linares».

LOS SALVAJES, una rebeldia catalana, seguidors dels ROLLING STONES.

La seva carrera està basada amb el grup britànic Rolling Stones, als quals varen versionar repetidament. I tenen així mateix, dins la seva biografia, l'experiència d'haver actuat al estranger, vora altres grups pop europeus a Alemanya, concretament, i aquesta circumstància els hi va donar un prestigi i una relativa fama quan es presentaven amb aquest «currículum» a les seves actuacions a Catalunya i altres llocs del territori espanyol.

ES LA EDAD (Los Salvajes)

«Cabellos cortos, largos, qué más dá...
la inteligencia se mide por algo más.
Yo lucho y trabajo, y tengo mi ilusión,
si el barbero se enfada, no encuentro la razón...»

LES DUES GRANS CANÇONS DE BRINCOS DEL 65

«FLAMENCO»

«Si me preguntas a dónde voy,
y si tu quieres saber quién soy
piensa que es fácil de adivinar,
que yo soy... yo. Ooh!, Ooh!, Ooh!
Si te preocupa mi porvenir
puedes dejar de pensar en mí,
no lograrás hacerme cambiar...
¡Soy cómo soy!... Ooh!, Ooh!, Ooh!..»

«BORRACHO»

«Quiero estar borracho otra vez,
otra vez, otra vez.
A ver si así dejo de beber,
de una vez,
Porque si estoy borracho,
me olvidaré de tí.
Así... así... así...»

Paral·lelament al món de la música pop, va sortir a Catalunya un moviment reivindicatiu de la llengua catalana, tan de temps prohibida i mal vista, en forma de cançó. El moviment, anomenat «Setze Jutges», serà una pedra bàsica per aquest grup d'artistes que s'inclouràn dins ell. L'idea bàsica era la de reivindicar la pròpia llengua i optaren per la cançó popular, que era una bona forma de normalització regular i progressiva, ja fos a través de les emissores de Ràdio o la Tel·levisió, a més de les publicacions musicals. El moviment, que amb el temps es dirà «NOVA CANÇÓ», agafava el nom de «Setze Jutges», com a manera correcta del bon pronunciament de la llengua i el fundaren Lluís Serrahima i Miquel Porter. Després hi haurà en Josep Maria Espinàs i gent com Guillermina Motta; Remei Margarit, Rafael Subirachs, Maria del Mar Bonet, Lluís Llach, Pi de la Serra i, fonamentalment (el «jutge» que feia 13), Joan Manuel Serrat. Precisament varem veure com Serrat debutava l'any 65 a un concert dels «Setze Jutges» a la Capella Francesca de Barcelona, i ahon demostrava ser de lo millor. Vorem amb els anys que així serà. Si bé la cançó catalana havia rebut una bona empenya amb l'èxit de Salomé i Raimon (que no fou membre del «Setze...», però sí col·laborador actiu), amb «Se'n va anar» al Festival del Mediterrani, i que gent com José Guardiola o Hermanas Serrano havien cantat en català versionant temes estrangers, és a partir del moviment quan durant un parell d'anys agafà tota la força que volien els creadors. Quan amb el temps ja no tindrà raó d'esser, aquest moviment es recordarà com una bona llavor per la futura cançó d'autor que sortiran a altres Autonomies del País.

Els artistes de la «Nova Cançó», tenien en contra el fet de que no eren professionals de la música, tenien més voluntat que virtuosisme, i, serà sense dubte J. M. Serrat el que posarà la part poètica al grup.

FOREN PROTAGONISTES: LOS SALVAJES

Si la gent del any 65 deia que Los Brincos eren els «beatles espanyols» d'aquest nou grup sorgit a Catalunya diràn que eren «Els Rolling Stones d'aquí». El conjunt estava format per en Delfín Fernández que tocava sa bateria, en Gabriel Alegret que era el cantant, en Francisco Miralles que tocava sa guitarra rítmica, en Sebastián Sosoedra, guitarra baixa i Andrés González «Andy», guitarra solista. Gravaren en la casa Emi-Odeó i Régal. Entre la seva discografia podríem destacar: «Wooly Bully», «Al Capone», «Satisfacción», «Todo negro», «Soy así», «A la buena de Dios», etc...

I d'ell es deia també que varen esser dels primers grups que duien els cabells llargs per contra de la majoria d'espanyols que els duien ben talladet i arreglat, provocant el consecuent «escàndol» entre la gent més reacia a l'acceptació del moviment juvenil.

1965 (Els grans èxits de l'any)

- * FLAMENCO... Los Brincos
- * CHICA YE-YE... Conchita Velasco
- * ESOS OJITOS NEGROS... Dúo Dinámico
- * LA ESCOBA... Los Sirex (també triomfarà al 66)
- * LA YENKA... Johnny & Charley
- * ME LO DIJO PÉREZ... Maribel Llaudes (KARINA)
- * BORRACHO... Los Brincos
- * VAMOS A LA CAMA... Chavalitos de la TV
- * EL QUANDO... Los Quandos
- * CARTAGENERA... Los Tres Sudamericanos

MIQUEL MESTRE GINARD - 1992

"la Caixa"

EN ARTÀ
Servicio Cajero Automático
24 horas.

NECROLÒGICAS

Dia 21 d'agost, i a l'edat de 75 anys, morí En Jaume Fuster Fuster, «En Jaume Guixó», viudo de n'Àngela Verger Gómez-Quintero de Capdepera.

Donam el nostre més sentit condol a les seves germanes: Maria, Margalida i Bel, nebots i demés familiars. Al cel sia.

El pasado 12 de septiembre, y a la edad de 81 años, falleció D. José Forteza Bonnín, «En Pep Marin» en la calle de «S'Era Vella», 6.

A su esposa: Magdalena Bonnín Picó, «Salema», hijos: José, Jaime, Juan y Margarita, hijos políticos: Amelia, Rocio, Ignacia y Antonio, nietos, hermanos: Juan, Catalina y Paula, les testimoniamos nuestro más sentido pésame. E.P.D.

Victima de un accidente de ciclomotor, ocurrido el pasado 4 de septiembre, falleció día 10, el joven de 15 años, Antonio Miguel Massanet Díaz, hijo de Joaquina Díaz Alonso, vda. de Miguel Massanet Sureda a) Blai.

Su muerte fue muy sentida en nuestra población, prueba de ello, su numerosa concurrencia al funeral, unos 50 minutos de duelo.

Testimoniamos nuestro más sentido pésame a su madre, hermana, abuelos: María Sureda Sancho a) Blaia, Manuel Díaz Carmona y Ana Alonso Castillo. Descanse en paz.

**EL DR. BARCELÓ COMUNICA
EL CAMBIO DE CONSULTA.**

AVDA. FERROCARRIL, N.º 2
(al lado del Bar Almudaina)

RECEPTAS DE CUINA DE

Ca'n Rafel

LLONZA DE PORC ROSTIDA

Ingredients: «Beicon», alls, pebre-bo, sal, xampinyons, ceba, tomàtiga, pastanaga i oli.

Agafaràs dos kgs. de llonza de porc sense os, els metxaràs amb 100 grams de «beicon», fent-los després dotze forats del tamany d'un all. Dins cada forat hi posaràs una picada de sal i una altra de pebre bó. Amb un all pelat, enfonyaràs aquests ingredients dins la llonza.

A dins un recipient ja tindràs tallat:

- 0'500 grams de xampinyons
- 0'250 « de pastanaga
- 0'250 « de tomàtiga pelada
- 0'250 « de ceba

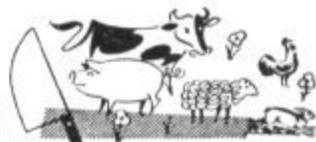
i ho adobaràs amb sal i pebre bó i un roiet de «Brandi». Això es cou al forn. 45 minuts dins la palangana. Abans untada d'oli d'oliva, la treuràs del forn, giraràs la tallada i hi posaràs dins la mateixa palangana totes les verdures que ja tens tallades, tapant la llonza i els costats. Amb uns 45 munits de forn estarà a punt de menjar.

Això es pot menjar fred o calent i pots acompanyar aquest plat amb puré de patata. És una recepta per a sis persones. Que ho trobeu bo, i bon profit!

Carnisseria
i
Xarcuteria

Ca'n Rafel

C/ Santa Catalina, 20
ARTA (Mallorca)
Tel. 83 62 36

Casa especialitzada en embotits de porc	Sobressada Sobressada blanca Llanguissa Camelet Botiferrons
---	---

a l'estil pagès

**MEDICINA GENERAL:
ASISA, IMECO...**

de Lunes a Viernes de 18 a 20 h.

CERTIFICADOS MEDICOS:

Lunes y Miércoles de 17 a 20 h.

SOLEDAD, 1 - ARTÀ, 1

Día 6 de Septiembre, temporada 82-83 Liga de Fútbol de Primera Regional, en el Campo del Soledad encuentro entre el Soledad y el Artà, en partido matinal.

El Artà, empezó esta liga con buen pie, pues sacar un punto positivo fuera de casa y en su primer partido jugado, nos hace creer que hay equipo y así lo deseamos todos los amantes de este Histórico Club.

Durante el transcurso del encuentro, se dejó notar la falta de rodaje de los jugadores, pero también dejaron bien claro, que saben jugar y que con constancia, formarán un buen conjunto, lo manifiestan muchas de las jugadas que realizaron teniendo el equipo local a su merced durante muchos minutos de juego, dominando el centro del campo y no dejar pensar al contrario, fruto de ello, es que en el minuto veinte, ya se adelantaba en el marcador 0-1 y seguía su buen hacer, pero como en el fútbol no existe la lógica, por un mal entendimiento entre el portero Palou y Ginard, cometieron falta / penalty y nos empataron, 1-1 que ya sería inamovible hasta el final, a pesar de que el Soledad, avivó más su juego en toda la segunda parte y el Artà se fue defendiendo aunque en momentos con algunos apuros.

MI. CRO.

ARTÀ, 4 - CIDE, 2

Encuentro jugado en Ses Pesqueres, y primero de la temporada ante su afición, que ésta, no defraudó, acudió para arropar a su equipo y al mismo tiempo, ver en activo su nueva plantilla de jugadores, éstos se alinearon de la siguiente manera: PALOU, S. MASSANET, J. BISBAL, S. GINARD, B. CURSACH, J. CALDENTEY, B. MARTI, ANT. OLIVER, QUIQUE y GMO. MASSANET, en el banquillo, B. GILI, P. MESTRE, M. POZO, J. MASSANET Y REMACHO.

Estos jugadores y a las órdenes del trencilla de turno Sr. Linares, ayudado en las bandas por los Sres. Munar y Quetglas, y a pesar de jugar sin violencia, los hinchó a tarjetas, 12 amarillas y 2 Rojas, entre los dos equipos.

De entrada el juego fue movido, dominando ligeramente el Artà, su rival se defendía bastante bien, dando muchas señales de peligro y presintiendo la afición de que veríamos un buen encuentro, al minuto 17, MARTI, con maestría abrió el marcador, y en los minutos 46 y 51, ya contábamos con un 3-0 dando la impresión de goleada, pero el Cide reaccionó y puso las cosas al rojo vivo ya que en los minutos 69 y 74, el marcador señalaba un 3-2 bastante alarmante y más que mientras el cide iba a más, el Artà flaqueaba en sus fuerzas pero, una reacción milagrosa debieron tener los artanenses, por que se lanzaron hacia delante contrarestando el ímpetu del Cide, y en el minuto 87, Ant. OLIVER, de un prodigioso cabezazo, marcó el 4-2 que puntilló el encuentro, y los dos puntos quedaron en casa.

El partido se jugó a buen ritmo, el Artà gustó aunque creemos que debe mejorar.

MI. CRO.

NAIXEMENT I BATEIG

El nin Miquel Pastor Terrassa, fill de Gabriel i Margalida, va nèixer el dia 17 de març d'anguany i fou batiat dia 12 de juliol. Són els seus padrins de fonts: Miquel pastor i Caterina Terrassa. Donam la nostra enhorabona als seus pares i padrins: Miquel Pastor Vaquer i Maria Tous Servera i Rafel Terrassa Rebollo de «Carnisseria Ca'n Rafel», i als seus re-padrins: Llorenç Terrassa Lliteras, Margalida Gili Torres i Jaume Ginard Llaneras.

DITES DE MALLORCA

- A bon gat comanes es formatge!
- Això és de l'any sant de la gata sorda.
- Això és de s'any de ses nanes.
- Això és d'es temps del Rei Pepet.
- Això és d'es temps de Na Maria Castanya.
- Això són figues d'altre sostre.
- Té uns peus com un fenyedor.
- Va de Ca'n Metlo a Ca'n Catel-lo.
- Va de la Xeca a la Meca.
- Net com les flors.

COLOMBOFILIA

**Joan Terrassa y Arturo Nicolau
ganan el trofeo «Sant Salvador '92»**

El tradicional Concurso Colombófilo se llevó a cabo los días 2, 6 y 9 del pasado mes de Agosto, con sueltas en los puntos de: Cruce de Petra, Vilafranca y Montuiri.

Estas pruebas son en la modalidad de Equipos Libres (formados por un máximo de 5 palomas cada uno) que van siendo soltados en intervalos de cinco minutos. Son sueltas similares a una carrera ciclista contra-reloj.

Las clasificaciones de cada suelta y la resultante final, quedaron de la siguiente manera:

CRUCE DE PETRA. 2 - VIII - 92

- 1 Arturo Nicolau
- 2 Gabriel Garau
- 3 Juan Terrassa
- 4 Toni Gili
- 5 Riera - Ginard
- 6 Toni Salom
- 7 Andrés Escanellas
- 8 Tomeu Escanellas
- 9 Colegio Público «Na Caragol» (Sebastián Danús)
- 10 Colegio Público «Na Caragol» (Gabriel Nicolau)
- 11 Juan Gili

VILAFRANCA. 6 - VIII - 92

- 1 Riera - Ginard
- 2 Juan Terrassa
- 3 Arturo Nicolau
- 4 G. Garau
- 5 A. Salom
- 6 A. Escanellas
- 7 «Na Caragol» (Gabriel)
- 8 «Na Caragol» (Sebastián)
- 9 B. Escanellas
- 10 A. Gili
- 11 J. Gili

MONTUIRI. 9 - VIII - 92

- 1 A. Nicolau
- 2 G. Garau
- 3 «Na Caragol» (Sebastián)
- 4 Joan Terrassa
- 5 A. Escanellas
- 6 A. Salom
- 7 Riera-Ginard
- 8 J. Gili
- 9 B. Escanellas
- 10 A. Gili
- 11 J. Gili

CLASIFICACION FINAL ABSOLUTA

- 1 Arturo Nicolau
- 2 G. Garau
- 3 J. Terrassa
- 4 Riera-Ginard
- 5 A. Salom
- 6 A. Escanellas
- 7 «Na Caragol» (Sebastián)
- 8 B. Escanellas
- 9 «Na Caragol» (Gabriel)
- 10 Toni Gili
- 11 Juan Gili

CLASIFICACION FINAL JUVENILES

- 1 Juan Terrassa
- 2 «Na Caragol» (Sebastián)
- 3 B. Escanellas

TOMEU GINARD

«La paloma ganadora del Trofeo «Sant Salvador» en manos de su propietario Arturo Nicolau».

MOVIMENT NATURAL DE LA POBLACIÓ

Juliol i agost

NAIXEMENTS

- 30-07 Francina Tous Servera, filla de Miquel i Bàrbara.
28-07 Tomàs Font Comas, fill de Miquel i Maria-Àngels.
12-08 Maria Isabel Cursach Galmés, filla de Miquel i Caterina.
20-08 Marcel·la Cèlia Barceló Franken, filla de Miquel i Cecile Agnes.
24-08 Bartomeu Vives Galmés, fill de Mateu i Francina.

MATRIMONIS

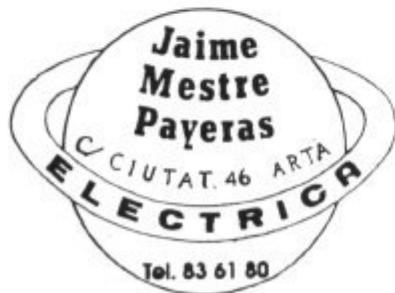
- 04-07 Joan Carles Reyes Jiménez amb Maria Antònia Nebot Carrió.
11-07 Pere Alzamora Páez amb Maria del Carme Balna Arjona.
11-07 Jordán Thomàs Murphy amb Elizabeth Routon.
01-08 Mateu Ramírez Caparrós amb Antònia Sancho Bisquerria.

DEFUNCIONS

- 04-07 Bàrbara Esteva Rosselló, Saneta. 75 anys. Menéndez Pidal, 30.
14-07 Emilia Alarcón Montoro. 74 anys. Rosales, 7. Colònia de Sant Pere.
24-07 Antònia Carrió Dalmau, de Sa Creu Veia. 84 anys. Major, 1.
29-07 Sebastià Estela Garau, Violí. 62 anys. Botavant, 18.
31-07 Maria Amorós Ginard, de Son Tomàtiga. 80 anys. M. Blanes, 43.
02-08 Antoni Botellas Roig, de Na Verra. 39 anys. Bellpuig, 22.
04-08 Magdalena Ferrer Gil, Cap. 93 anys. Son Servera, 17.
09-08 Pere Gayà Mascaró, Monjo. 61 anys. Palmanyola.
15-08 Guillem Amorós Esteva, Creu-Veia. 84 anys. Pontarró, 31.
18-08 Caterina Genovard Gili, Pinzella. 76 anys. Pati, 7.
21-08 Jaume Fuster Fuster, Guixó. 75 anys. Botavant, 24.

ELECTRODOMESTICOS

ALQUILER DE PELICULAS

INSTALACIONES ELECTRICAS
VENTA DE ELECTRODOMESTICOS

JAIME MESTRE PAYERAS

Carrer Ciutat, 46 • ARTÀ

TELYCO

FAX Y TELEFONOS

MIGUEL ALZAMORA, SELECCIONADO PARA LOS CAMPEONATOS MUNDIALES

Paso a paso, sin pausas ni concederse treguas, nuestro joven ciclista Miguel Alzamora, prosigue su ascendente trayectoria deportiva.

Desde las informaciones facilitadas en nuestro último número sus actuaciones han venido siendo satisfactorias y ciertamente positivas.

Desplazado a tierras castellanas para correr la Vuelta a Segovia de tres días de duración su actuación fue tan meritoria como desgraciada. Un lamentable despiste del Policía de Tráfico que abría carrera le obligó a rehacer un tramo de trayecto cuando marchaba escapado en solitario. Sin embargo, al día siguiente, aunque con sólo 17 segundos de ventaja, se adjudicó la segunda etapa y en la tercera contra-reloj logró la novena posición. En el cómputo general también se alzó vencedor de las «metas volantes».

A resaltar, asimismo, la victoria conseguida en su pueblo natal al adjudicarse el «Circuit de Sant Salvador», versión juveniles. Otro resonante triunfo fue el conseguido en el «Memorial Francisco Alomar», disputado en Sineu, con el realce añadido de que la victoria fue conseguida en carrera abierta para todas las categorías.

Seleccionado para representar a Baleares en los Campeonatos de España de pista celebrados en Castellón, consiguió unos resultados muy positivos: 5.º en el kilómetro salida parada; medalla de bronce en puntuación individual y subcampeón por equipos en persecución olímpica.

El espléndido palmarés desarrollado le llevó a ser preseleccionado por la Federación Nacional para acudir a los Campeonatos Mundiales a disputar en Atenas. De los 8 llamados sólo 6 han de acudir a la cita. Pues bien, nuestro paisano ha merecido tal distinción, por lo que, en el momento de pasar esta crónica se halla ya entrenando en la capital griega.

Las intenciones del Comité Técnico son de que Alzamora dispute la persecución olímpica por equipos y también, casi con toda seguridad, la puntuación individual.

Con esta participación, Miguel Alzamora ha marcado un hito en la historia deportiva artanense. Nada más y nada menos que representar a España en una competición mundial.

S. R.

ESCALADA ESPECTACULAR DE JUAN MIRALLES

Competiendo en carreras sociales es ciertamente brillante la espectacular escalada de éxitos que registra ultimamente el corredor del C.C. Artanense Juan Miralles. Su victoria en San Lorenzo y su segundo puesto en María de la Salud son muestra de lo señalado.

La madona d'es Bar GranVía i En Miquel Hernández, més conegut per «Miguelín», ens mostren aquesta esplèndida carabassa de 45 kgs. En «Miguelín» n'és el propietari. Que no sigui la darrera!

Derretería
ascual

Calle Cardenal Despuig, 12
Teléfono 83 63 92
ARTÀ - Mallorca

Ferretería
SAN LORENZO

Calle Mosén Galmés, 37
Teléfono 56 96 50
SAN LORENZO - Mallorca

HERRAMIENTAS PARA LA CONSTRUCCIÓN

PINTURAS • BRICOLAGE

SERVICIO DE ALQUILER

HORMIGONERAS • COMPRESORES

GENERADORES - MONTACARGAS

M. DISCO - ETC.

DOS JOVENES APRENDICES DE ARTÀ, EN FRANCIA

Durante el mes de julio, tuvo lugar en Francia un cursillo organizado por la Federación Balear de Trote, en el que varios jóvenes asistieron para conocer un poco más lo que rodea al mundo de los trotones.

De Mallorca se desplazaron siete, de entre los cuales Juan José Cladera «De Carrossa» y Pere Miquel Vaquer «Rai», de Artà.

Los primeros días estuvieron en la famosa escuela de Mont de Marsant y, debido a que ya sabían más de lo que podían enseñarles los monitores, pasaron a las cuadras de prestigio denominadas Padoueng.

MERAVELLA, pasa a ser propiedad de Miguel Fuster.

Al parecer y según nos han dicho, este cursillo les ha sido muy provechoso, del cual han sacado una conclusión «lo primero y ante todo es el caballo», esto significa un riguroso horario, empezando por levantarse a las seis de la mañana para dar comida y pasear o entrenar los caballos según la necesidad de cada animal, teniendo en cuenta que es la hora propicia en los meses estivales.

Han tenido oportunidad de tratar con conductores muy importantes, tales como R.W. Denéchere, J.B. Bossuel, J.H. Treich, Robert Bouisson, etc., también presenciaron competiciones oficiales, acudiendo varias veces a los hipódromos de Biarritz, Beaumont, La Teste y Villeneuve.

En resumen una gran experiencia que les habrá sido muy útil, cara al futuro.

PAPILOU, de Miguel Negre del Bar Talayot.

NOMADE EN FORET, CON 1'18'5 RECORD ABSOLUTO

El veterano NOMADE EN FORET, con sus 13 años, propiedad de Juan Servera Artigues «Cupa», día 1.º de Agosto en el Premio Banca March, con el tiempo de 1'18'5 sobre 1.700 metros, consiguió un nuevo record absoluto del hipódromo de Manacor, desbancando de esta forma a LIDO DE FLEURIAIS que lo ostentaba desde el año 89 en 1'19'4. El mismo día Morellet ganó su carrera a 1'27'2.

NOMADE EN FORET, con 1'18'5 récord absoluto en Manacor.

La plantilla de trotones se verá aumentada con la llegada de dos potras procedentes de Menorca, una para Juan José Cladera de nombre VUELVE SISSI hija de HILDANGO y de BELLA SISSI y otra para la cuadra Sa Corbaia hija del famoso ZUMBON MORA y NINA DES GROIX. Por otra parte la yegua MERAVELLA ha cambiado de cuadra, pasando a ser propiedad de Miguel Fuster.

GRANDES CARRERAS DE CABALLOS EN SON CATIU

Como ya es habitual cada año por San Salvador, en Son Catiu se celebraron unas interesantes carreras de caballos, con siete pruebas de trote, tres de galope, una de ponis y una de burros galopando.

En la primera carrera, los tres primeros clasificados eran locales, entrando por este orden SORTETA, SUNITA y SERTORIO.

Seis participantes tomaron la salida, en la carrera especial de potros 2 años, siendo TORRAT el anador seguido por TOO DOLLAR y TAINA G.

Hipódromo de Son Catiu.

MEL, con el triunfo en su carrera, conseguía la tercera victoria para la cuadra de Na Porrassa, LIEBRE O hizo 2.º y en 3.º posición entraba JOLY GRANDCHAMP.

La sexta carrera de la tarde fue ganada por el caballo de Capdepera PIP, 2.º la yegua de Manacor PREFERIDA y 3.º para la palmesana PETUNIA.

JAPONATA de San Lorenzo, ganó la carrera que tomaban parte RIGGI y CASTAÑER, clasificándose éstos en 2.º y 3.º lugar respectivamente.

Los tres clasificados de la pre-estelar de la reunión, fueron PRINCE DE SAISON, NIKY DU PADOUENG y TOP GIP.

El plusmarquista NOMADE EN FORET, que con 1'18"5 días antes, había conseguido el récord absoluto en Manacor, también en Artà, ganó la carrera estelar, seguido por QUERIDA DE CLYDE y RIVAL DE MONTS.

SALONITI, CRISBI y AIR FLAI fueron los ganadores de las carreras de galope, y entraron en segundas posiciones HECHICERO, AGUILA y LIGHT FLAME.

CARRERAS EN «ES CAVALLER» DE CAPDEPERA

Aunque muchos eran los participantes de Artà, que tomaban parte en esta reunión de Capdepera, pocas fueron las victorias. Tan solo ganó SORTETA en la primera carrera, seguida muy de cerca por SUNITA.

SORTETA, ganadora en Artà y Capdepera.

Se apoderaron de las segundas clasificaciones, de sus respectivas carreras RIGGI, CASTAÑER y VALSE DE NUIT.

NOSTRO V.X., JOLY GRANDCHAMP, LIEBRE O. y PAPILOU se clasificaron en tercera posición.

LA VICTORIA DE «MEL» FUE LA BASE PARA QUE ESPAÑA GANARA EL CAMPEONATO DE EUROPA PARA APRENDICES

En el campeonato de Europa para aprendices, celebrado en Manacor día 12 y en Palma el 13 de Septiembre, fue ganado por España, estando ésta representada por el joven manacorense Tomeu Llobet Riera.

De los trotones cedidos para los participantes, que según sorteo habían sido designados a los diferentes conductores, cinco eran de Artà, RIGGI, REGENT DU PRE, ROURE, NOSTRO V.X. y MEL.

La yegua MEL de la cuadra Na Porrassa, único trotón artanense que había tocado a nuestro representante de España y en la primera prueba del campeonato, después de realizar una

MEL, base para España ganar el Campeonato de Europa de aprendices.

formidable carrera, atravesaba la línea de meta en primera posición, seguida muy de cerca por la yegua nacida en Sa Corbaia, MAIVISTA V.X. conducida por la representante de Alemania, Birte Stamp, hija del mejor conductor amateur del mundo con más de mil victorias en su vida deportiva.

Con esta victoria MEL hizo honor a su nombre, siendo la base del triunfo de España, resultando «mel» para el conductor Tomeu Llobet.

NOSTRO V.X. y REGENT DU PRE, conducidos por los representantes de Francia y Dinamarca respectivamente, sumaron cuatro puntos el primero y cinco el segundo.

El día siguiente en Son Pardo, ROURE y RIGGI conducidos ambos por el representante de Finlandia, consiguieron cuatro y cinco puntos respectivamente, ayudando esta puntuación para que el joven finlandés se clasificase en segundo lugar.

EXPOSICION DE CABALLOS EL DIA DE LA FERIA

Ponis Galeses, en la exposición el día de «Sa Fira».

Más de cincuenta equinos, participaron en la V muestra de caballos, el día de la feria, donde la mayoría eran los simpáticos ponys galeses de montaña, ya conocidos en toda Mallorca, gracias a la divulgación de esta raza de los criadores l'amon Josep de Carrosa, Eduardo Moreno y Miguel Cirer.

TOMEU FEMENIAS SARD
Fotos.— Revista Trot

Els són els 41 segells de dues cames i cervellera ben posada que pertanyien a l'escola de S'Esglesieta de l'any tirurany de 1935, els quals, tengueren la dissort d'haver de batre els baleis de la guerra civil damunt l'era anguniosa. Estan forjats a l'encrulla de la fam, a cops de mall implacable d'uns temps difícils d'esclovellar. Xuclaren llet materna fins que tengueren alé; menjaren rutlons, pa de blat d'indi, xorics i uns fideus que més aviat pareixien estadals de llàntia. Això no obstant, vengeren la batalla famolenca vinciant els fets del destí malambros.

Mirau-los de fit en ample. Tots presenten unes galdufes que s'haurien engospat un carro de parell. A posta, ara saben viure dels rèdits obtinguts, perquè els interessos han superat, i de molt, la mota.

D'esquerra a dreta; en Pedro Cafè, fadri il·lustre i emperador dels establits de Bellpuig. Toni Ribot, un gànguil humà que tallava la gravetat. No va per dit, però aquest rosset blat madur, és en Toni Rosselló, fill del guàrdia civil Jaume Rosselló Pons. Joan Comuna, tal era, talment és; la discreció personificada. Tià Pusseta, EPD, robust, guapot i ben proporcionat. Joan Rabassó, el rossinyol artanenc. Quan no està enfadat, sempre xiula i com que mai s'enfada, segueix xiulant. Joan Noguera, fill del pulcre capítost d'estació, el llucmajorer Don Joan Noguera Llompert. L'any 38 en Joan anava a l'escola de Ca's Frares. Volia ser pilot i el P. Gabriel Tous, T.O.R., el batià «el aviador J.Noguera». Toni Rei, matiner com l'alba i dilligent com l'espernetagança. Jaume Llabrés, a l'època estava magrel·lo, però actualment té una esquena com la façana de Ca'n Cardaix. Guillem del Dorado, aleshores ja feia comptes de fer caseva. Els presagis s'han complits. Joan Galaní, ben plantat, pell atzabeja, al qual el cinema el duia de capoll. Joan Metler, Professional de l'electrònica rialler i trempat. Pere Ceba, el sol de Sos Sanxos el colrà de per vida. Era de la bullanga i festiu. Toni Pusseta, del Coll de Morell al Caló des Camps, no té qui li faci ombra. Toni Sua, ni Don Eduardo Miura veï tan de bous, perquè en Toni, només a Son Puça, per cada senalla de macada hi té una colla de braus. Jaume Lluïset o Cirera, bonando, assossegat, de caseva i tantes me'n diguin en tal que no en ferin. Jeroni Caragol, saurí, pauer, passota, enfitador, renouer..., però excels com la Gràcia. Artà encara no ha parit el seu successor. D.E.P. Miquel Ceba, d'adolescent era més tranquil que una ovella panxa plena. Va fer el servei militar a Intendència. Res; unes petites vacances. Joan Metxo, el Cousteau de la Mediterrània. Ni les aranyes poden amb ell. Rafel Blancos, qui no el recorda manxant bencina a l'antic «surtidor» de Ca'n Sopa a la Carretera Nova. En Rafel torna boig pels animals. Miquel Barber, a la llegua es veu que era fill de cos; quines clenxes, Déu meu, i quine senyora retxa tan dreta. Pere Janeca, fill predilecte del barri de S'Era Vella. Podia ballar un fox-trot dins una xicra. Miquel Butler, està jubilat i el podeu veure fent de rondaller per la vila. Va més net que la plata. Andreu Masset, tenia un camatge tan llarg que qualsevol bicicleta li era curta. Tots el recordam. D.E.P. Martí Nyeco, fill del marger mestre Antoni Nyeco, el qual, sense llinyola, construïa parets dretes com un fus. En Martí és un puixant constructor. Joan Canai, és tan mançivol que mai ha tengut un desaire per ningú. Bon element en Joan.

No coneixem el nin de la cara enterdolida. Toni Butler, glosador i argumentaire oficial de Sant Antoni. Sarcàstic i bonancenc. No té aturall. La bolla del món és la seva llar. Gabriel Comte, va i ve de Cala Ratjada. Ara mira la vida des de l'atalaia del benestar. Joan Vicenç. Ha fet milles dins la restauració. Jugant a fútbol les sabia totes. Joan Pelat. Despert, savi i humil com Sant Francesc. Cada matinada volta el poble a peu. Tià Comuna. Un entrebanc físic el portà a la jubilació prematura. Aquell que braveja de tomàtiques, que les compari amb les de la collita d'En Tià. Biel des Molí d'en Morey. Els anys 40 admirava Jorge Negrete. A l'hivern duia un abric digne de la reialesa russa. Jaume Ribot. Com tota la nissaga Ribot, corria espès de cames. Llegeix i aprofita el temps. Gaspar Rayó, té una personalitat envejable. I que sigui per a molts d'anys. Joan Ceba, millor dit; el prevere Don Joan Servera. Amic de sempre i per a sempre. Té bondat per vendre. Pere Bossa, es popularíssim. Ha anostrat un terç del nostre jovent a conduir cotxe. Toni Boter, amb un tres i no res converteix un caramull de ferralla en un vehicle nou de trinca. Miquel Coca. De pesqueres, vents, peix, puu, boverons, ralls, hams i canyes de pescar, en sap la perla. Tomeu Caragol, conrea l'art de l'activitat. No va de punyetes. Andreu Corona. Al moment de la foto tenia els nirvis encrespats. Per amansir-lo, li daren una pilota. Així i tot, just just per retratar-lo. De jovenell n'Andreu va ser un atleta.

Les professores responsables de posar-los el cabreste educatiu eren les entranyables religioses de Sant Vicenç de Paul, amb seu a Ca'n Morey, Sor Bàrbara Maria de Consolació Morey Martí, i Sor Francisca de Santa Mònica Moragues Gual. La primera va estar entre nostraltres des de 1930 a 1942, mentre que l'estada de la segona fou un punt més breu; de 1932 a 1939, temps prou suficient per deixar-nos la impronta del bon comportament i el segell de la vera docència.